КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вӀашагӀкхета!

Ера. 2 октябрь 1969 шу. 118 (4766) Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГӀалгӀай обкома, Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ЩЕРА ДЕНЗ

Свекла кхоача звеной кулгалхо Исаева Ати «Красноармейский» совхозе дика йовзаш я. Ийс шу да цо из культура цу бошаме лело. Сохха звенос 56 гектарах хӀоранна тӀара 390 центнер марза свекла даьцар. Дика хьайбаьй цо свекла ухх шера а. ХӀинэ из культура чузцаш ба боахама. Шоай 45 гектар долча кхий тӀара свекла хьаьвне белхенхоб Исаевай звеноцара нах а. Юкъьанцара чуийцача алхайтта гектарех хӀоранна тӀара 496 центнер свекла хьаьва тӀайнайиш декхарах 300 центнер долла. Беррига хьарьхам чубеча юкъера лаьрхӀача 380 центнер оргзиларах дог тийша я звеной коллектив.

СУРТА ТӀА: хьалхенкара ер звеньевоа Исаева Ати. Цунна улла болх звеной членаш нов. Захарова, Дудаева, Исаев.

М. Ильина сурт.

В. И. ЛЕНИН ВАЬ 100 ШУ ДИЗАРА ХЕТАЯЬЧА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА СИМПОЗИУМЕ ДАКЪА ЛОАЦАРАШКА

гор. Алма-Ата.

Деза нохкъосей, доттагӀий!

Деррига дунен лоархӀамеча исторически денна — В. И. Ленин ваь 100 шу дизара гергакхачаз даьлла. Тешаме ала йиш йолаш за, из ли деррига мехкашна, дерригача халкъашна, дахьтан тӀаьхьа беррига прогрессивни нахх долкха доттагӀача тайпара белгалдоаккхаргхилар. Революционерашта империализмаиен реакцеиен духьалара къовсам чӀоагӀбара йолаш, шоай ваьхар къовсамий Ильича васкеташна ниййсбара йола низ бола стимул я ленински юбилей.

Шуй симпозиум хьамий кортамукъален болламах болча ленински хьеҗама хетаь а Ленина — ваь сийлахь - воккхагӀволча гене уйлашеи гӀулакхашей дуне дегӀахара беррига делама ӀалацӀале чӀоагӀа воздействи яьй, дӀахо а ю. Хиша а рац, волаш а ваш тоӀаӀашь доахкача халкъий кортамукъалон къовсама сел хузкъ хӀама даь. Кьий тайпа сел, революционер, къовсамхо. Къамий кортамукъален боламах йолча ленински теореи тоӀаӀаь доахкача халкъашца дуней- дӀалаьашта юкъерча пролетариата барт - пхьоагӀе хилара стратегеи хьахьекхаб колониализмана духьал, халкъий лоӀам, паргӀато, социальни прогресс бахьан долаш тоталеи къовсам доаттабара низа.

Дунен революционни кортамукъален болама сердгача отрядаша цхьан бартана гӀулакхаш чакхдахара тӀехьальтта, деррагӀа хьаьвсагӀа интернационалист В. И. Ленин дерригача къамий цхьатарра бокъоаш, халкъашта юкъера машаре доттагӀали эгтара чӀоагӀагӀа хьаллоацаш хиннав. Цо доаданболлаш беххе даьз къаш ца деаш доаза, расови дискриминацеи шовинизмах моллагӀча тайпара гӀудадулийта гӀулакхаш.

Советски Союза Коммунистическа парти — Ленина парти — доарзагӀа на йоалаш, шеко йоацаш тешаме я ленинизма ну интернациональни традицешта, цо лакха айь хьу беррагача къахьегамхошеи тоӀаӀаь доахкача халкъашеи империализмана, колониализмана, неоколониализмана духьал лоаттабеча къовсама байракх.

Вай замаӀаь ше ца заеза кхоачаш империализмана духьаларча къовсаме Азе, Африка, Латински Америка халкъий лоархӀам лакхлургба дьахача В. И. Ленина хийттар. Колониальни система хӀалак хиларо, алалнеи кхелаш къоастача тӀа-тӀа хьинарегӀа дакъа лоацаш йола 70 сонгӀа къона къамий паччахьалкхе дунен халкъашта юкъерча арене яларо доккхий хувцамаш даьд дунен политическа структурана юкъе, хоекъестел даьд империализма дьтгув боацача оагӀорадьа нилий соотношеиш хувпара.

Хьалха хиннача колонейи ахколонейи халкъаш доацадари деккара дуьда шоай деррига ницӀа сарпагӀдьха кортамукъален болам шуеоавбе а фуннагӀа даь а шоай позицеи меттахьа ца алийта а гӀерт империалисташ. Неоколониалистски долла мазаршта юкъеерзае гӀерт уж къона къамий паччахьалкхенаш.

Колониализмах маьдиса гӀулакхаш цӀенадь дӀадаха, шоаш бахьна шоай лекий лоӀам лораби чӀоагӀбеи лаьрхӀа да кортамукъадалийна халкъаш. Цар безам ба кӀоаргга социальни дувцамаш де, къамий экономикеи культуреи мангегӀа дегӀахьу за. Историе опыто хьех, империализмана духьала зеррагӀа къовсам доаттабара, социалистически мехкашеи дунеи халкъашта юкъерча болхлой болламаш айхха пхьоагӀе лелаера пахьоаца мара из долла хӀама вӀаштӀехьарг ца хилар.

Империализмана духьаларча къовсама хӀанзара лекхарош дина хьахьекхал 1969 шера июне Москве хиннача Коммунистически болхлойн партей дунеи халкъашта юкъерча Совещанис документашка. Хано эгтара сагоагӀа дӀалехам дар хьа а хьоекхаш Совещане тӀадьийхар империализмашеи колониализмашеи духьалара, халкъий машаре кхерамзлени духьа, социальни прогресс бахьан долаш лоаттабу къовсам чӀоагӀбар духьа империализмана духьалара деррига ницӀа ца вогӀа кхетадара.

Сийлахь - воккхача Ленина васкеташа тешаме долча советски халкъо нӀанйха хувна ца душ верапий солидарность лелаш къовсача шоай лоӀаме а паччахьалкхений халкъашца, къамий-кортамукъален болламашца, масса вагӀорахьара политически, моральни, материальни вагӀув хьаллоацаш дар.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето дӀайхха моаршал дайт симпозиуме дакъа лоацарашка, цар беррите болх бар ловза боалах.

Л. БРЕЖНЕВ,
Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретарь.

ГӀУЛАКХ ЭРГАДАЬККХАД

Хьалха дӀанхача шерашка хин ла-хьа Ӏан кийчо ца яр бахьан долаш духха зе дара оала тхоай хьайбай боахама. КӀир техача ремонт иай дале даттийтар балаш. совхоза гӀишлошъеравша отчеташ телла хӀана базага ялаа ахча дӀадахийтад, план кхоачашьаьй, иаш.

Бахьда, ӀаӀ гучалоалар ца леш десар. КӀеанга шийла ди деча доахан оал а дале датташ моттигаш ниййслора. Шура дӀаьхха кӀеззигора.

Доккхий халахетараш хулар тха фермай кулгалхошна, тхо дуьра парта хӀаний баьашка яийха, лаш. Цар белажаш увзар, — тхо мичах ремонт яьраш, яхаш.

Иа а хоа иа пигга. ГӀишлошъевош бьенабар ремонта хьахийла ахча баллага дӀадахийтад оаха дьнна отчет елча. Ферма заведуюшин доахан чусопалча хаина маза вагӀанар бацаш кийча йий хьажа. «Лоазам боаца хӀама» мара иа эшаш теаль лыппий. кхы ахча а хал оалар гӀишлошъераша. ТӀаккха кулг а лацийн болх хьайиде дӀабохийтар уж заведуюше.

Нитта система яр тха хьалха хиннар. Ухх шера оаха кхыча тайпара вӀаштӀехьадаьккхад из гӀулакх.

Хьалха из эгтара лоархӀамегӀа бола болх бу ха хьатӀаттача отделеней управляющем, завхозаш вӀалла шоаш бехктокхаме боацаш санна лелар. Иа а цар царга ала хӀама, хӀаца ахча фермашта ремонт елга тӀехь хӀана доал аьлча: совхоза гӀишлошъерашкахьа кӀелт дӀахьекхача бьшнабар уж а.

ХӀанз из зе йиш йолаш бац уж. Ферма да — управляюши ва, из ва цу гӀулакха эгтара хьалха бехктокхаме вар а болх вӀаштӀехьбаккха безар а. Цуниа эшар хьатӀадахьаш ва отделене завхоз. ХӀанзалиа цу гӀулакха юстара хиндаш из а.

Хьата цар шоашта хетар зе йиш яц. Комиссе вӀашагӀ а тха моллагӀа ремонт я е оазр аьле ант оттаю. ТӀаккха цу актага хьежжа совхоза прораба смета оттаю.

Фу пайда баьннаб тхона оаха из система хувцарах? ХӀанз из болх бераш цу фермашка къахьега дезараш ба дукхагӀа долча дакъе (мукъа бола ваьхан лелараш лоярхаш скотникаш). Цар дукхагӀа дег лаа, шоаш тоха кул тешаме тоха гӀерт.

ХӀама ца эшаш шоана кӀеззигагӀа дӀадала цу балхацка совхоза ахча, хӀаьта болх сихагӀа а бу.

ӀаьлиЙ - Юртарча отделенера ферма кийча я Ӏаина. Гуш да цигга ремонт яьраш лаьрххӀа из болх баьлга. ДӀадахача шерашка хинначоа тара яц из ремонт. Ший ханиаьа оарцагӀбаьлар цу гӀулакха цигара завхоз Султыгов Хьажбикар, ферма заведующи Евлоев Хьусен.

Нитта Ӏаина кийчъаьй Экажкъонгий-Юртарча отделенера базиш а (отделене завхоз Кациев Султан, ферма заведующи Мутациев Махьмад).

2500 хьайба да ухх шера тха совхозе Ӏаьгара лаккха лоаш. Царга из дӀайха а дика лелаш а даккхийта — фермай болхлой, еррига совхоза коллектива дехар.

[illegible]
Ноьхарерча «Знаменский» совхоза директор.

ТХА БОАХАМА КХАШКА

Дика къахьийтад ухх шера тха совхоза комсаш лелаераша. Ухх шера паччахьалкхенга кемсаш йоккхара план тӀоатта йоацпашехьа 200 тонн дӀаейнай совхозе комсаш, хӀаьта 300 тонн сонгӀа боахаргӀолла а ю.

Хьувкъам чурашашехьа дикадийнаш кийсам лелоераша тӀедаргӀача шера хурабара хьукъелен кийчо е санна а. Ухх шера совхозе дӀаӀоттӀаргья 300 гектара тӀа марза свекла ялаьа. Из сонгӀа хӀанзехьа ахча районехь хьалхара, плантаж ялаьнаш. ХӀара та дӀайоттӀаргӀола меттиг белгалйоахаш, хьальеххатар эшаргбола аьша саьрг дӀабеххаш боахк механизатораш. Цига шоай дийнахьара нормаш юкъера лаьрхӀача 130 — 140 процент кхоачаш а еш, къаьстта дика болх бу механизатораша Мехтиев Ӏисас, Слесаренко Петра, кхычар.

ЧӀоагӀа терко я тха совхозе хувбелоа ялата хьувкъами а. Ишта, ухх шера ланах 1000 гектара тӀа гурахь дув ялат дӀадезаш ба совхоза кхаш лелараш. Царех 800 гектара тӀа хӀаи 200 гектара тӀа кени. Бахьда, планал сонгӀа 200 гектара тӀа ялт дӀазе лаьрхӀад совхозе.

Дукха ха я гурахь ялат дӀадувргдолча латта, удобренеш тесса, дени дайтен мангаш даха кийчаь. Белгалдаккхадезза юкъетӀетӀехь йолаш пеххагьа тайпа лелоаш доала къахьегаш домидла. ХӀаьта латтанаша чӀоагӀал доахам яр, пухха догӀа дийлалмул тӀохкагӀа дале алакӀар оала гурахь из культураш. Бахьда, дукха, из яьлар догӀа ца делаш, хӀаьта тха латтанна ялат дӀадера шиннагӀа бола агротехнически ха чакхйолаш латтар. Пухдуьа 22-ча сентябре вӀабелабелар совхоза механизатораш ялат дӀаде. ШоллагӀча дийнахь догӀа а дийлар. ХӀана 148 гектара тӀа гурахь ю культураш дӀайийнай совхоза механизаторашна. ХӀара трактора йиь-йиь сеялка тӀехьа а тесса шоай хьийнар кхо ца деш къахьег ялат дӀадувча вежарашна Уккаев гӀар Султанеи Ношеи. СменагӀа юкъера лаьрхӀача 160—170 процент кхоачашхьа шоай дийнахьара нормию. ХӀаьта цар дӀадуваш дола фу 80 процент къоалагӀча классах да.

Уж балхаш доаш бӀаьсти дӀаюаргйолча культураша хьалхе лард йоллаш а ба тха механизаторашь. Планах 700 гектар ахха дезача, шин сменагӀа болх а бем, хӀанзаехьа 680 гектар латта айба ахха баьшнаб уж. Цул сонгӀа доакъара культураш дӀайоргӀолча планаь сонгӀа 250 гектар латта айба ахха дага ба совхоза ялаш лелаераш.

БоалагӀоа бола айба латта сайнаш бола механизаторашь ТӀааеи Харис, вежарий Сайдуллаев гӀар Ӏалаудин Султани, кхыбараш. Цхьан сменагӀа 8 гектар аха дезача, юкъера лаьрхӀача 12—13 гектар латта охх цар. Дика вӀаштӀехьадаьккхад совхозе механизаторий балханара безам сребаккхара гӀулакх а. Нагахь санна латта ахара дикал лакха а йолаш, цхьатарра итт дийнахь шоай норма механизатора 150 процентал лаккагӀа кхоачашйойя, пухна цхьа туна ахча ду, хӀаьта 120 процентал лаккагӀа вьшнахов, — 7 сом.

Шоаза айпай преми 20 шера тракторасталла болх бем волча Такаев Харис.

П. НИЛОМАТОВ.
Надтеречни района «Надтеречный» совхоза партком секретарь.

Политически просвещене системера хьалхара занятеш

МАССАНЕ А ДАКЪА ЛОАЦАШ

Салхан ст. Грозне партийни организаце марксизма - ленинизма ларлий школе хьалхара занятеш хилар. Воккхача безамца дӀадолалир коммунисташа политически дешара система корда шу. Хьалхарча занятешна беррига ладувгӀараш бар. Деша хьеи нарех цхьа сег тӀехьеийлазар. Шуи бахьан да партийни организаце, пропагандиста хьалхкагӀа а боккха организаторски болх баь хилар.

Гулбеннараша белалца дешайгӀар хьалхарча лекцега. Коммунистически болхлойн партей Дунен халкъашта юкъерча Совещане итогех лаьца яр из Массане а безам тӀабохийташ из дика хьаьхаш пропагандиста Серавов Иван Федорович. Дукха хьеҗамаш е дир ладувгӀараша коммунистически болхлойн партешта юкъерча лоархӀамерча проблемах.

Советски Союза Турпал И. Ф. Сергеев пропагандист волча школе хиннача хьалхарча занята хьакхеккхар политически дешара система кердача шера укхаза кӀеихаштта кийчо яь хилар.

Нитта дика чакхъаьлар занятеш Н. Марахтанов пропагандист волча марксизма - ленинизма школе, Р. И. Носкова кулгалхеча юкъьанарча политически школе.

Т. ЗИНОВЬЕВ,
КПСС Октябрьски райкома пропаганда агитаци отдела заведующи.

* * *

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ЦА ХИЛА А МЕГАР...

Грозненски района № 3 йолча сомий - бьенадарий совхозе партийни дешара системе занятеш вӀаштӀехьахьа дӀайолара картхоко лертгӀа терко яьнар. Из гуш дар марксизма - ленинизма ларлий шин школе ва везача 52 ладувгӀархочох 23 мара занятие на варах. Из бахьан долаш ши группа вӀашагӀтоха йийзар.

ЛадувгӀарий дукха терком тӀеозаш яар пропагандиста Г. Ф. Диктовнае коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане документех лаьца я беседа. Ухх шера юкъьанца марксизма-ленинизма ларлий школе занятешта кулгалде хьожаьй Галина Федоровна. Гуш дар пропаганда кийчо яь хилар, кхьабиихьа ше оттаьча конспекташ тӀара бӀарг тӀера ца боахкаш уж Ӏоешарахи. тойтара пособеш пайда ца эшарах ладувгӀараштта сагота кхеташ чакхьелар хьалхара занятеш.

Г. ВЕДЗИЖЕВ.

* * *

ЛАДУВГӀАРАША ДУКХА ХАТТАРАШ ДИР

Списка тӀарча 17 ладувгӀархочох кхойтта вера селхи «Красный молот» заводе № 14 йолча цеха марксизма - ленинизма ларлий школа хьалхарча занятие. Белгалде доагӀа, из школа вӀашагӀъелла пхелагӀа шу долга. Ухх шера исторически материалаш Ӏомерга школа ладувгӀархоша.

Селхан коммунистически болхлойн партей дунеи халкъашта юкъерча Совещане итогех беседа дир цеха инженер - конструктора пропагандисте А. Ф. Болгорова. Конспект а цкьаккха тойтара пособи а йоалаш дир цо къамаль. Кхаьметтел географически карта а дикар.

Дукха хаттараш дора ладувгӀараша пропагандистага чехословакски коммунистически партех лаьца, китайски коммунистически парте лоаттамах къовсам лоаттабеча Вьетнама цо деча ловкъосталаяь, кхыча дунен халкъашта юкъерча лоархӀамерча событех лаьца.

С. ШАДИЕВ.

Пхе шера план — ханал хьалха!

МАШИННАЬКЪАХОЙ ТОЛАМ

Грозненски локомотивни депо коллектива юкъе хьалха дерт машинист - инструктор Кенев Николай Ивановича кулгалду коллектив. Ер шу долалуча шера нормал сонгӀа бӀаь эзар тонн мухь тӀабола 250 тяжеловес дӀа а ахийта 60 тонн дизельни дилар кхедаь цу коллективо.

Из толам боаккхача дика къахьийтар тепловозий машинистана Вартанова, Болманова, Ракитеске. Планах лайрхӀачул сонгӀа 6—8 эзар тонн мухь дӀа а хьош 4—5 тонн дизельни топлив кхедаьд царех хӀорене.

Г. АНОХОВ.

КЕРДА КВАРТИРАШ

ХӀана «Старогрознефть» гӀишлои - монтажни управлене коллектива В. Маякоске кӀоаргӀа поселке цхьа чуй 5-ха вӀаштӀера даь ши цӀа хьаллеи-я.

— Царех цхьа цӀа, — боах цу участка начальника В. П. Балхъева, — 7-гӀа ноябрь хьалхахоачаш эксплуатаце дӀалургда оаха.

Шоай план 120—130 процент кхоачашбеш къахьег цу цӀенош ка отделочни балхаш деча Лупьенко вертее дӀахха бригада, дерча маляраша Г. Петросова, А. Дедовски, А. Толстиковске, газосварщика А. Синицына, сантехника Т. Самохвалова, дукхача кхычар. Йиь этажа тӀара отделочни балхаш ба баьннаб гӀишлошъераш, тӀехьарча цкелатӀа этажа балхаш чакхдала а гаьна дац.

А. ТИЩЕНКО.

ДУКХАГӀА КОГА ГӀИРС

Оасарле къахьегарца белгалъяьнай ухх шера Грозненски кога гӀирс беча фабрика коллектив. Ийс бетта план хьаьал кӀира хьалха кхоачаш а даь дахах лаьрхӀачул сонгӀа 23.800 эзар пар кога гӀирс арахийна цар. декхарех сонгӀа реализаци яь 45 эзар сома маьха продукцеш. Эзараш пар дакха дика йола кога гӀирс арахийнаб коллективо октябрь бетта чотах шоаш болх беча 4 дийнах а.

Геттара дика къахьег нав. Мурзалов верте даттача № 6 йолча цеха коллективо, нитта къаьстта сентябрь бетта оасарле къахьийтар Б. Антоньина кулгалдеча № 3 йолча цеха коллективо а.

В. РАДОВА,
Грозненски кога гӀирс беча фабрика планови отдела начальник.

КНР 20 ШУ ДИЗАРЦА ДУВЗАДЕННА ДАХЬИЙТА МОАРШАЛ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумой СССР Министрий Советой Китайски Халкъа Республика председателага, халкъа викалий Еррига китайски собране Массаэзарча комитетага, Китайски Халкъа Республика Паччахьалкхен советага яьхийтача телеграмма тӀа йоах:

Китайски Халкъа Республика хьааь 20 шу даьарпа дувзадена советски халкъа цӀерагӀа дег тӀара моаршал а лайт оаха, дика мел дар хилар ловш ловпа а боккха китайски халкъа.

КНР хьаяр империалистически Ӏазапахи эксплуатацеи шоаш мукъьбахара лоаттабеча революционни къовсаме Китай къахьегамхошта карагӀдаьна исторически хӀама да. Из къовсам Россе хиннача Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце юкъарчал доашаш влиени еш дегӀаихьб, советски халкъа, Советски паччахьалкхен оагӀорахьара чӀоагӀа хьашт долаш, хьаллоацаш, ловкъостал деш хиннаб.

Советско - китайски халкъий ловлакгара хьашташ цхьатаре да. Из вай халкъашти паччахьалкхенаштеи юкъера доттагӀал лоаттадареи дегӀаккхуалареи чӀоагӀа лард хьаяра бола тешам.

Советски Союзо, пролетарски интернационализма принципашца хьалхе а лелаеш, вӀаккха ца хувцалуш гӀулакхаш чакхдоах советски китайски халкъашта юкъера. СССР-ав КНР-ен юкъера массе оагӀорахьара аьхьна лелацу гӀулакхаш дегӀаккхуалара, вай халкъашта юкъера гӀулакхаш лертгӀа дахара, къовсам тӀа дола дешаш мартара пахьоаца — переговорийи консультацейи пахьнаца къоастадара.

Тхо кӀоаргга дог тайша да шиннанна а оагӀоно цу тайпара политика чакххьахар советски китайски халкъашта дагалаттараша ше вахара хилрах. империализмана лоаттабеча къовсама эффективность лакхъяра, социализма вошаш чӀоагӀъяра. Дальни Востокеи дерригача дунен тӀеи машар а кхерамзле а чӀоагӀъяра ловкъостал дергхилараш.

СЕЛХАНЧУЛ ДУКХАГӀА ТАХАН

«Красный молот» завода аракепача продукцех нийсса ах хӀана яц аьнна яр №№ 2, 3, 16 йолча чехий коллективаш эрахеи. Укъарчи хьисапе къахьег укхаза дукхагӀчар. М. Григорьев верте даттача шоллагӀча цехе смена юкъехьачача гӀолча укхаза е хьалл цӀе байракхилгаш гучаьоал. Цхьабалча белхлоша шоай сменни норма кхоачашьалга да из. Оасарле къахьегачарпа ба токараш-растечникаш Шабалин Иван, Сычев Максим, Ахматханов Салам, сверлоацике Гудушари Герман. Йоккха габорит йолча заготовкашта обрботка яра сменни заданиш 150 процент кхоачашьнар.

ХӀанзале пхе шера план кхоачашьаьй № 2 йолча цеха токара Фуражеровске Георги Ивановича, строгальщика Афонин Сергей Степанович, шлифовальщикашта Куриазов Николай Андреевича, Тезешиев Владимир Борисовича, кхычар.

Заводе кийчьеча машинашта эша хагий оттахаш эрахенач № 16 йолча цеха къахьегамхоех дукхагӀбарош кагирхой ба. Шоай къахьегама ветераний традицеш беча лора а еш лелаш цар.

— Социалистически хьа сий лакха лоаттадеча тха цеха коллективо 140—150 процент кхоачашью норма. Къахьегама теллаш лакхдара цхьабакха минот-за ца йоаеш къахьег оал, — ахаш дуьй къонача токара Мигас Антонинас.

№№ 2, 16 йолча цехаша беч бахага дьежжа мара толамаш даха йиш яц 3 йолча цеха коллектива. Ухх деношка кӀаьдбалар фуз ца хоеш къахьег слесарашсборщикаша. Масала санна хьалха латт Абрамов Вилен Ивановичи кулгалду бригада, цул дукха тӀехьайиеац Коптунов Павел Сергеевича бригада а. План 150—180 процент кхоачашьеш къахьегача цу бригадий шоай цӀераш йолл хьейнош я.

Завода къахьача болхлоех лоархӀаш ва Павел Сергеевич. Ше укхаза бол беча тӀахь шера хьинар лох ца долийташ къахьегарах сий ду цун коллективо.

— Селханчул дикагӀа къахьега безди бенгӀа са тахан, — ахаш дуьц ветерана. Доккхал ду вай нейка меттел гаьнна доалоз арахьа а лоархӀаш йолча ше хакъ юцаш араеела болаппача цементировочни агрегатех.

Ленински вахте даттача цехаш та юкъе эгтара дикагӀа кийча хьй шоай шийна нахьайоагӀам чоп тоаладечеи болат лоаладечеи цехана. Завода мел эша чоп лоалахаи бола чоп доалацу цех шоай цхьан пешка тӀа завода хӀара ди массаза доал дукхагӀа эшаш дола болат лоаладе йоалеиай. Ухх тӀехьарча шерашка дика хувцамий из цех. боккъонца йола механизированни производство хинаав цех. 1969 шера совхаркйу 10 процент дукхагӀа продукци арахеца деклар тӀайийца къахьегаш я хӀана цу цеха коллектив. Из декхар кхоачашдара хӀара болхлю оарцагӀа ваьшна, дика да цар доахка толамаш. Ухх шера 8 беттах 20 дийнахьи цар аргийца чоп, бос бола металл. болат сохка ухх хайа арахийна хинначул 15 процент дукхагӀа да.

Технически прогресс яр бахьан долаш дукхагӀа хул цар арахеца металлически хӀамаш. Ухх тӀехьарча хана дукха кердадараш балха юкъе яхийтад цу цехе. Масала, кийчо а из балха юкъейихай лакха дикал йолча чопа пелесашта процент яра йола маликаш, карагӀдалий керда конвейер, формовочни-оболочкови лини. нитта кхыдараш. Кердадараш производства юкъеккхахьара балхаш дӀахо деш да. Лоалацу чоп цӀендара хӀана хьаеш я гидрокамераш. участкай мощностан лакхьяра тохкаш я керда резерваш. Цул сонгӀа брак арах доадеш дола металл кӀезигдара болат лоаладечар рентабельность лакхьяра, нитта производства культура лакхьяра духьа кердадараш производства юкъекхугь.

Цхьа лемал санна барттайна къахьегаш я цеха коллектив. Шоай торонех биза пайда а эшаш болхлоша къахьегарах ханал хьалха кхоачашьаьй нийс бетта план чоп лоаладераша. Социалистически яхье хьалха латт оболочкови участка сталевараш. Цу участка болх дика вӀаштӀехьбаьккхаб мастера В. Д. Кулагина. ХӀара сменагӀа норма юкъера лаьрхӀача 150 процент кхоачашью участка коллективо. Ше-шегӀа хьахулаш дар уж къахьегамий толамаш. Цул кертера бахьан да халача балхашта механизаци яр. къахьегамхой оасарле лакхьяра тӀаьрзаь йола рационализаторски предложенеш шай ханнахьа производства юкъекхахьар. Оболочкови формаш хьаьра эшаш полуавтоматашца кийчъай участок, нитта производства юкъейихьай технологически приспособленеш. Цу участкера хӀара бахкхо хӀана ваш аьна рационализатор ва. Цар производства юкъейикхьача предложенеша ухх шера эзараш сомаш пайда баьб.

Цхьалола кхоачамбоацараш а нийслу сталелитейщиний балхатӀа. бахьда уж дӀадахара дукха къахьег цар. Электропечашка болгӀача бозрамагӀа дӀабахийтацар балх. Трансформатора мощность дӀаметта хилар бахьан долаш сменагӀа ши плавка мара араецца вӀаштӀехьдалацар. Цу гӀулакха чаргагӀбаьлар болат лоаладераш. Керда оттайтар трансформатор; из бахьан долаш дикка лаккъелар къахьегама оасарле, сменах араеца йолалар кхоккха плавка. Керда трансформатор оттар бахьан долаш пешка мощность 30 процент лакхъелар, нитта дукхагӀа хилар лоаладеш арахеца болат. КарагӀдаьнначох кхоачамбоацараш ца бац цеха болхлой. Оболочкови участке деррига болх бе безар производства яккъелакхьарах из болх кхоачашбу кераӀ-еаго, пудухьа участкера къахьегаша оасарле 15 процент лаккъеннай. Цу участке къаьстта дика къахьегарца белгалваьлаьа сталеварш А. А. Дайне, юкъера лаьрхӀача хӀара сменни норма 170 процент кхоачашъя цо. Нитта, тӀехдика къахьег ба сталевараш М. Писарев, В. Баканов, формовщикаш С. Микасов, А. Мордовин, А. Смоляник, кхы дукха бараш а.

Завода машинашъераш дог тийша ба В. И. Ленин вань бӀаь шу дузача дег сийна тӀайра социалистически декхараш толамца кхоачашдергхилараш.

Н. СОКОЛОВ.

Кхоллагlа шу да Нудушева Баянте «Электроприбор» заводан № 2 йолче цехе болх бу. Оператор я из. Цуьна дикагlа болча болхаллой лоархlаш я Бевлт. Дени шен нормаш 125—130 процент кхоачашъо цо. Цуьнгахь брак боцуш хул цо кийчъе продукци, цуьнан тlахьаlам боцуш чаш а йоал.

СУРТА ТlА: Нудушева Бавлт болх беш йоалл.

М. Пивова сурт.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Хьалхле лелаеча кадрай— партийни йоакхо

Хlанз, машар хургбоаца идеологически къовсам латтача хана хьалхле лелаю кадраш кlейни кlоргlа хилар лоархlаме а деша эшаш а да.

КПСС ЦК, сонаэ партэ Нохч-Гlалгlай обкоми IX пленума вешенаш кхоачаш я еш гlорда Грозне Октябрьски райкоман партийни организаце холчш дикагlа тевко ю кадраш политически кхетаяра дешай. Уж дешаш уттаду партийни активашка КПСС райкома бюро, пленумашка.

Хlанз района предприятейи организацейи хьалхле лелаеча болхлоех 100 совгlа лектори докладчики ва, политинформатов волаш 130 совгlа сар ва. Коллективашка а къахьегамхоша шоаш бахача а кlоргlа лоархlаши сий деши ба хьалха латта болхлой — лекторaш Е. П. Осокина, Б. М. Щербаков, З. Н. Ершова, политически просвещение пропагандисташ А. А. Похвищев, А. И. Нефедова, политинформатораш Ю. П. Шкатула, Н. В. Гуськова, Г. Д. Майзель, И. П. Рубаник, кхыбараш.

Районе кхо эзар совгlа хьалхле латта болхло ва. Царех дуккха а дикагlчар хьинаре дакъа лоаш партийни, профсоюзни, комсомольски организацей балха юкъе. Парте райкома тlа-тlа дукагlа дlалех хьалхле лелаеча кадраш, царна коммунистически кхетам лу, дакхьо цар принципиальность, шоашта тlадиллача тlулакхах бола цхо бежтоккам. Кадраш теоретически кийчъара дешаш йоакхо ю. хьалхле лелаю болхлой кхетама балха юкъеоз, царга къахьегамхошта докладаш йат, лекцеш ешийт. Хьалхле лелаеча кадрашта наха юкъе беш болча политически балхах парте райкомо лоархl цкрна шоашта кхетам балара школа, цар идейно-теоретически боарам денна лакхбара гlо деш йола доахlаме фактор.

Хьалхле лелаеш йола кадраш кlейно кlоргlьара юкъе лоархlаме моттиг доаш дешара тайп-тайпара семинараша, теоретически lилма - практически конференцеша, кхыча формаша. Масала, иги шу да машинийшъ Грозненски отделение инженерно-технически знаней факультет (хьалхле лелаер А. А. Похвищев) толамца болх беш йола. цига дешаш ба керттерча участкай кулгалхой. Экономически дешар lомалешцерь укхаза йоккха моттиг лоаш ленински тематика. Факультете дешаш боллашехь. цко шоай коллективашка пропагандистски болх бу.

Хьалхле лелаеча кадрашта эгара дикагlа йола марксистско-ленински школа я юкъьанцара партийни организаци. Масала, хьалхле лелаеча кадрашца боккха кхетама болх бу Грозненски депо мотивида депо парткомо (секретарь В. Н. Ракшский). Депо отделий, цехий начальникаш, частераш, бригадираш болаш 74 сар ва цароех, 31 пропагандисти политинформатори ва, цар беча кхетама балхех доккха беркат доал депо болхлой къахьегама оасале лекхьара, производственни дисциплина товара. 1969 шера шолагlча кварталах болх дика баьвх депо коллективна КПСС Нохч-Гlалгlай обкоми облсовпрофеи карара кара тела Цlе байракх еннай.

Хьалхле лелаеча кадрай марксистско - ленински образовании лакхьара йоккха терко ю СевКавНИИ партийни организаце (секретарь Н. А. Плотников). Iилма болхлой кийчбарех цар институте общественни вахара юкъе дакъа лацарех дешаш шоай хинахьа уттаду Iилма Совет, партийни бюро, коммунистий собране.

Институте парбюро тlеэт хlара хьалхле лелаеш йола болхло шийна коллективе дакха хьехам луш вола сар хургволаш, из нахана болх бе хоргдола сар хургволаш хlана да.

Вакъда цхьайолча партийни организацешка, масала, «Грозгазстрой» тресте, «Октябрьнефть» НПУ ОРС-а, 131 гlишлошъеча - монтажни поезда, 504-ча наькъа—эксплуатационни участка, Наькъа гlишлош еча управлене ераш сайна йолча, хьалхле лелаеча кадрашкаро хьалехац цар шоай идейно-теоретически боарам лакхбари коллективаца беча политически балха юкъе хьинаре дакъа лацара.

Кадраш марксистско - ленински образовании йолаш хилийтара юкъера кхоачамбоацараш дахза доагlа цхьайолча партийни организацеша им дешаш ма доштlара ца уттадеш хилара, идеологически боарам лакхбара предприяте, учреждене коллективашта хьалхашка латта бохама - политически декхараш кхоачашдеча ду балхо новкъостал деш хилара терко ца еш хиларна.

Хьалхле лелаеча кадрай политически образоване гlулакха тlехь дола кхоачамбоацараш дlадахара политически дешара гlоита чеюш вlашагlтохаш боккха болх баьб, эгара йоккхагlа терко ленински тематика а еш. Районни партийни организаце хьалхле лелаеча болхлоех вола опыт йолча кийчвенна шийна бlаь совгlа пропагандист 1 октябре болх бе волаврера укх юбилейни шера чешар хьехара. Цаьо чхьаргла ворхl эзар гарга волча коммунистай парте боацача нахах.

Т. ЗИНОВЬЕВА,
КПСС Октябрьски райкома пропагандах агитацех отдела заведующий.

КОСМИЧЕСКИ НАЬКЪАШ

1957 шера 4 октябре [illegible] хьалхара советски [illegible] спутника [illegible] керда [illegible] дlа[illegible]арах. Хlаьта [illegible] космически [illegible] яха [illegible], керда [illegible] спутникех [illegible] совгlа спутник [illegible] хьалха [illegible] космически инкъ [illegible] Массагlа наькъаш де [illegible] тlехьа [illegible].

АДАМАШТА «БИП...БИП...» ЯХА СИГНАЛАШ ХЕЗАЧУЛ ТlЕХЬАГlА

Юкъсоналургйоаваш я техническа прогресс, lеха ерйоацаш я дуне довзара тlаяха сага уйла. Гучох, эггара къаьгагlа гучадаьнад из космонавтика дегlайоалаеча.

1957 шу. Уагlьахийтай Лаьттан эггара хьалхара искусственни спутник. Дуне цецдаьккхад. Саха доацаш, бакъда хlаза сага кхетам чу кхоачаш дайза дьлар исторе чулкерда зама, космически полетий зама дlайолалар. Спутник урагlьахийтара санна йола событи мел йоккха хилнаяле а, нах уйла а боладелар космос каравердаеш кхоана боккха тlа мишта хургба, яхаш. Цуьна дола жоп цаl дар. Космосе вахa вола сар. Шенар хьежар цуьга. Из мишта хургда, яхаш тайп-тайпара прогнозаш йора, бакъда цу прогнозаша боагlаш бола мал бацар космически техника дегlахара темпай. Эгара хьалхара спутник урагlьахийта дерригa кхо шуа ах шуи даьлча космосе вахар сар.

1961 шу. Космически наькъ а бельхавара Юрий Гагарин. Доккха дар планета гlадъьхар — хlана аьлча из полет, космосах маьаре пайда эцача карагlдаьнна моллагlа а хlама санна, дерригачо адамаша наькха хотало яр.

1969 шу. Бетта тlара юкъера эггара хьалхара экспедици, Нейл Армстронг, Эдвин Олдрин, Майкл Коллинз Лаьтта ба. Юкъ а цига чиша ца lеш кхоачашхургьа шоай викалаш сигаларча кхача планета тlа баха хургхьларех адамий йола уйла.

Гагарина полетех Армстронга командовании еш хинна экспедици санна йолча событей юкъ дlайоладаьнна этап хинна lаш эгара хьалхара искусственна спутник. Эгара хьалхара спутнико дlаболабир бlарча заманаш лоацача событей цхьаьнка инкъ а. Цхьабакъда царна юкъе дакъа лоацаш нах бацар, автоматаш яр. Иштта хlара событи массаза хул нака гlадбаеш гlоарш дентад, хlаьта фу хургда дlахо? эгие хаттар а дора. «Наха баь» инкъ а санна эгара хьалхарча спутникагара хьалха [illegible] кертгеча событеш.

1959 шу. Бетта тlехсина геттара гарга а яха го болаш «Луна-1» яха станци, Маьлха системе эгара хьалхара искусственни планета хила а отташ.

Юха а 1959 шу. Бетта тlа а «Луна-2» яха станци. Лаьттара даьнна сигаларча кхыча планета тlа, кхоачаш тlий ткален.

Шаьхха а 1959 шу. Цецдаьнача дуненна бlаргадайра шиш lалангa диллача сага цlаякха а бlаргаго йиш йоацар: Бетта воl оагlув. Станцега Бетта го баккха а Лаьттана гарга а я йиш хулийташ эгара хьалхе йиллача траекторья полет а яь «Луна-3» яхача станце сурташ дайтар.

1962 шу. «Маринер-2» яха станци планета тlехкина массаз эгара хьаран [illegible] пайда [illegible] Венерийна юхе гlолла [illegible].

1965 шу «Маринер-4» яхача станце эгара хьалха тоха Марс. Планетана шу эзар километр гарга мара гаьна йоацаш тlехйоалача хина цуьна зондированни иь lаш из. Чlоаггlа бетта тара йолеш Марса сурташ дахьчар. Хlинай из тара? Бетта тlа, хетаргахь, вахар хила йиш йоацаш да.

1966 шера. Бетта тlа кlаьда lойсс «Луна-9» яха станци. Из станци бетта тlа lохар ша а lадьмате доакха технически дотакхо дlахарад совча. Бетта тlа яхийта экспедицеш кийчъяра а Бутт йилла дарда тlа боаза йа а къаьстта йоакха мах йола информаци елир цо. Бетта тlа станци йоссаяро хьаьъеххар долла хlама—автоматически аппараташ а хургбола космонавташ а хlалак дергдаи дом Бетта тlа ца хиларe. Станци Бетта тlа йоссаяро дlахьейтар. Бетта тlа сар lохаве йиш хилар.

27 феврале «Венера-2» яха советски станци (1965 шера 12 ноябре урагlьяхийта хинна) Венера яхача планетана 24 эзар километр мара гаьна йоацаш тlехьъьиний, 41 марта шу тlа йоессар «Венера-3» яха станци, СССР герб тlабоза вымпел цу тlа а йоаьлтаь.

Юха а 1966 шу, «Луна-10» Бетта эгара хьалхара искусственни спутник я. Беттата бlарча хьажарои пунно зондировании ярои Бетта юкъерча орбитал аьтту болашагlа хlама дап!

Юха а 1966 шу. Бетта юкъерча орбета тlара Бетта сурташ кхьчах. Суртаж доаллаш хиннай «Лунар орбитер 1».

Шаьхха я 1968 шу (бошкъалдар аьлча из дап «Бетта шу») «Луна-13» яхача станце эгара хьалха телкар Бетта грунта физико-механически свойстваш.

1967 шу. «Венера-4» яхача автоматически станце эгара хьалха юкъярчал доацаш хувцамаш дар Венера яхача планета атмосфере. Хlаьта пуа тlехьагlа дии бийсен дaьлча ше йодача траекторе тlара «Маринер-5» яхача станце Венерийна зондирован йир.

1968 шу. «Зонд-5-я» Зонд-6-я» яха автоматически аппараташ эгара хьалха Лаьтта юхаьвкъар Бетта тlа а яха, тоххамий» результаташ а [illegible]

1969 шу. «Венера-5-я» «Венера-6-я» яхача автоматически станцеша юха юкъарчал йоааши хувцамаш дер Венера атмосфере, цу планетах вайна хоаш йоааш кlоарг а дир. «Маринер-6-я» «Маринер-7-я» яхача станцеш Марс яхача планета керда сурташ кхачайтар, хlаьта «Зонд-7» яхача станце Лаьтта дера чай естественни спутнике бос бола сурташ.

«Спутник-1» яхача станце эгара хьалхара полет хьалхара юкъ дlайолаьль шоллагlа, автоматически инкъ иитта ба.

Пилот тlа а волаш «наха» баьча йоакъа юхадерзаргда вай. Эгара хьалхара цуи юкъ дlайолайир Гагарин Юре полето. Тlехьхьара из инкъ кхьчаб «Апполон-11» яхача Бетта кемашe баьча наькъара. Хlаьта цу йиннара [illegible] «Восток», «Меркурий», «Восход», «Джемени», «Союз», «Апполон» яхача космически кемаш [illegible] по[illegible] «[Ад]амаша» бетта [illegible] хlама йоагlа собитеш [illegible] хургба [illegible] эгг[ара] [illegible] шалха бе [illegible] инкъ. [illegible] тlехьа йоккхагlа [illegible] тlа-тlа тоалха [illegible] тlа дола декхараш кхоачашде [illegible] а [illegible] орбитальни станци[illegible] Цу [illegible] 1969 шера январь бетта лаьтта юкъерча орбита тlа «Союз-4-я» «Союз-5-я» яха космически кемаш вlашагlкоттлаш нах чубаха экспериментальни орбитальни станци хьаяро. Лоерда орбитал тlа кхестаргьа станцеш тlехьагlа стационарачуьга хьочаш (36 эзар километра лакха) лаькхача орбиташ тlа кхестаргьа. lилма тоххамаш [illegible] къаьстта аьлча астрономически зем баькхара, телескопашта лухьале ерг мачий Лаьттан атмосфера. Изшинна станцешка lомабан болхургба космонавтан планеташта юкъера бlарча хача йоакъа арабовла хийчуш, планеташта юкъера [illegible] кемашта мна [illegible] системаш ергья. Орбитальни станцеша кхоачашъергья халкъа боахама декхараш, [illegible] керттара а хинна [illegible] боза йола, [illegible] лунаара, гидроэнергетикайа, геологейа, океанологейа лаьрхlа Лаьттан lалама ресурсашта тоххамаш дергда. Метеорологически зен боакхалургба царга, бувзаме пайда эцаргба, кемашн самолетийи лелара йола навигаци lалашъергьа, ялсадолча цlенали производствени гlулакхашта станцеш пайда эца а тарлургда. Доалл доацача а орбитальни станце вакуума а хьалашка деталеш кийчдара керда технологи хьахургья.

«Адамий» наькъа шоллагlа йола а Бетта тlех кхьча планетан тlехь вахар. Тахан йих [illegible] неибувлаш дар кхоана цхьа моллагlа дола хlама а хинна дlаоттаргда. Бетта перспективни экспедицеша, Бетта тlа йолаш «Апполон-11» санна сальатва а ца доахаш, девоза бийсаши, кlираш, беттан доахарда. Цар дехаргья луноходаши лунолеташи, цу гlулакхо дикка шербергба экспедицеша беш бола болх. Бетта тlа хьаь хила йиш хургья астрономически станцеш, атмосфера йоацача хьалашка Бетта тlа геттара дика боакхалургьа бий астрономически зем. Тохкам бара эгара хьалха юкъейоалаергьа автоматически устройствош. Ше маларра ховргда lохара геттара хала хьалаш долча Бетта полюса тlехь бетта воих оагlон тlех робот — луноход lо мишта кхорсьа. Лаьттара лехкаш йола из Бетта тlа гlолла лела йоалу, Лаьтта lочу телевизионни суртaш (цхьаь санна робот Бетта йоих оагlорачьа иле, тlаккха телевизионни сурташ Бетта юкъерча орбита тlа летаеча бувзама спутникага гlолла lочутера). Бетта тlара образецаш а гулъеш царна анализ ергья, результаташ Лаьтта lочу а телайа. Бакъда робото хьалхара лаьрхlа йола анализ мара ергьа. Цун маршрут юкхера а Бетта тlарча экспедицеша вlашагlхета лаьрхlа я. Космонавташа лунохода тlара по гульяь еррига образецаш дlахьоргья, масе а оагlопахьара анализ яра уж Лаьтта lочу а хьаргья.

Юхьера а эгара цецвоакхаш дар — из саг планеташ тlа вахар да. Эгара хьалха миса гlоргда саго лехкаш дола кема? Марса тlа гlоргда-кх. Венера юхетьа я, бакъда цига кхьдола хьалаш да. Геттара йоккхий давлениеши температураши я Венера тlехен тlа. Из бахьан долаш космонавташ практически цу тlа lо боссаде йиш йолаш бац, укх гаргарча эгаш шерашка хlаьта а. Меркурех аьлча, цу планета тlа вахар дац, йетаргахь, тlаккха нитта хаача, автоматически аппараташа техкача йакъахьа я из. Цу планета тlа саг вахар, 1969 шера [illegible] уйлах ца дуагlаш лаьохlад. Сага лехкаш дола кема Меркуре тlа техническа дахийта йиш йолча хана. планета тахкарна дувзадена дерригa декхараш кхоачашдулургволаш эргалхь товаь хургья автоматически аппараташ. Тlехьара а Маьлха система тlаьнара планеташ: Юпитер, Сатурн, Уран, Гьянс lадьмате — йlахаче хана иньс бе боаьш хилара совгlа, хила тарлургдолаш да, цу планеташ [illegible] хlама lотlахова йиш йоацаш. Цхьайолча гипотезех, уж планета lадьмате йоккхача газах йола [illegible] ярга. Чlоаргlа тlеха йолчара [illegible] тlа lоза могарган. Из гетара цаьнарна ханара тlулакх да. Дуьца дехаш а дац, тхоалагlча бlаьшерен тlулакх дац из, хlаьта [illegible] цхьоалгlча бlаьшерен ца хила а мег.

Хlаьта автоматически аппараташа гахара [illegible] тохкалга тахар [illegible] бlаьшерера дуургдолаш да. Укх бlаьшерена дахара къаьстта дика хилаш отадергда — 1970 шера, «новкъа йоаца» Юпитера, Сатурна, Урана юха гlоада, тlеха а шайна, цхьа аппарат кхачарца дlайистача доацача хана (30 шера метта 9 шера) Нептуната [illegible]гlолаш. Иштта цхьара «Лиь пхьагаш» слурсьиий планета тохкалургья. «Юкъ юкъе» йолча планеташта юхе гlолла полет еча хана пертурбационни оллаш йола маневр яра пайда эцаргба цар тетотенах. Цу маневра лоавьергья полетаха, Нагахьа санна Юпитера, Сатурна, Урана, Нептуна юха гlолле вlашlехь — тlехьара полет 1970 шера ма йоl, тlаккха тlехьагlа из а йиш хургьаш 2150 шера, нешта аьлча 200 шу гарга хи аьлча мара.

Тхоалагlча бlаьшере вито лекхаш дола кема Марса тlа гlоргда. Нагахь санна хьалхе а тохкам бара яхийтача автоматически аппараташа Марса тlа вахар хиларах ховм бойя, тlаккха Марса тlа экспедици яхийтар бакъахьа дарlа мегаргда. Из экспедици Бетта тlа яхачул чоалхагlа хургья. Планета тlа дlакхача ворхl беттагара шерага кхачалца инкь бе безарга кема (полет еча хана Лаьттанен Марсен вlаши юкъерча йовкъагlа хьежжа), шиттал ах езаргья из юхадара я, из Марса тlехен тlа яккха еза ха ца лаьрхlача, хlаьта цу тlа хилар ма дий цун кертера декхар.

[illegible] дlадолергда космически кема вахар lалашдара, электрокхача балара, маневрировани ера системаш lалаьмате дика lалашъяь еза. Де пайдане долаш хургдий из е дукхьал автоматически аппаратех пайда эцар гlойленаlа хургда? Цуьна жlанз жоп дала хала да, Лакхагlа хила тарлургья lилман экономически лоархlам а боацеш, саг даннаи кердача дуненашка кхача гlерта уйла.

Малаш хургба эгара хьалхара марсиански космонавташ, малаlха мехка нах хургба уж? Хlанз дувлаха да уж хаттараш уттаде, уж-м керттера лоархlам болаш а хургдий хьоl. Марса тlа болха эгара хьалхара космонавташ дерригa адамий викалаш, лаьттанхой викалаш хургба.

Юрий МАРИНИН,
АПН lилма комментатор.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА КЪАХЬЕГАМХОЙ ОАРЦАГlБОАХАШ

КЕПАЙОАЗОН ОБЗОР

Дерриге советски халкъ а санна боккхача политически кхетамцеи къахьегама хьинарцеи наькъа болх Нохч - Гlалгlай АССР къахьегамхой Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара. Хlара бозхлочуни колхозхочуин къахьегам оасаргlа кургба пятилетна дизалагlча шори юбилейнии декхараш цо кlоаргаlа кел кхетаду.

Доккхий декхараш латт газетий редакцешта хьалхашка. Ленински юбилейна дикагlа кийчо яра, цу зен сийна тlанйна декхараш хаьлт хьалха кхоачашдара къахьегамхой оарцагlбахара партоорганизацешта новкъостал да декхарийла я редакцеш. Уж дентараш мишта кхачашду [illegible] района «Ленина инкъ» яхача газета?

Назрань района къахьегамхоша укх шера [illegible] 32100 тонни ялат, 7300 тонни коартолаш, 950 тонни дулх, 4783 тонни шура яккха, хlара lаттагара 1700 килограмм шура яккха, кlаов устагlанна тlера 3 килограмм тка ларга, йоалл совгlа вачнахьалхенга 36 тонни дулх, 100 тонни шура, 50 эзар фуь доакха декхараш тlайийна.

Дукха доакъош дола юрта боахам ба Назьарен районе. Цуи совхозаш ялат, коартолаш, дулх, шура яккхара специализаци яь я. Укх тlехьаьрча шерашка укхаза дегlаений промышленни производство. Дукха я районе культурно - просветительни учреждениш, школаш, специальни дешара заведенеш.

Цунах «Ленина инкъ» яхача газета редакце йиш я шуй оагlонаш тlа дукха а тайп-тайпара дешаш оттаде а дуьша а.

Шу доладенача юкхье деза газета тlа дlайолаьй «Бlаьстана наькъадолхаш» яха рубрика. Цу рубрикех араьхай юртбохама техникана ремонт мишта ю, совхозий кхашка органически минеральни удобренеш мишта ехк ехаш дуьца информацеш.

Бlаьсти кхашка баллаш ду ха гарга кхьача газета араьккхар «Бlаьсти йоагlа — бlаьстанна инкъ лела» яхача материалий подборка.

1969 шера 11 марта «Экажевский» совхоза керттерча инженера А. Варакоева «Техника кийча я» яхача статья тlа дийцар 1 март тlакхоачаш планах тоье езаш хиннараш 30 йолча метта 31 трактор товар, планал совгlа 17 трактора ремонт еш хилар. Евлоев Хьасанен Гагиев , Илоисен бригадаша ремонт еча болх дика бу, йоахар цо. Цу номер тlа «Бlаьстий культураш дlаюврга йолча лаьтта удобренеш ехк» яхача статья тlа дувцар «Октябра 40 шу» яхача совхозе удобренеш кхашка мишта ехк.

Юбилейни шера газета тlа керттерчарех цхьа моттиг лоаш «Къахьегама ленински вахта» яхача рубрика. Цу рубриках 13 марте газета тlа араьккхар «Совхозе хьалха латтараш», «Бlаьстий дlаювча культурай йоакхо а еза» яха статьяш. Цар тlа дуьц «Октябра 40 шу» яхачеа «Плиевскийн» совхозий къахьегамхоша юбилейни шера тlаийна декхараш мишта кхоачашду. 27 марте газета тlа араьяьша «Готана кийча да» яхача статья тlа А. Мальсагова язду: «В. И. Ленин ваь 100 шу дизара чалоаттlара каькъдакхара социалистически ваь а йоаржаь, «Октябра 40 шу» яхача совхоза ремонтникаша плана 48 йолча 55 трактора ремонт йир.

Цу тайппара, газета хадданза дувцар бlаьстий балхаш дара района къахьегамхой мишта кийчлу.

Ена хьаьттар ялат чуэца ха. «Къахьегама ленински вахта» яхача рубрика кlал газета араяха доладелар ялат чуэцара кийча хиларах йола материалаш, 10 июне араьллар «9 дийнахь чуэцаргда ялат» яха статья. Цу тlа дуьцар «Октябра» 40 шу» яхача совхоза къахьегамхоша ханнахьен доа ва дениц укх шера ялат чуэца баьча соцамах.

Ялат чуэцаш хилар, юбилейни шера тlайийна декхараш кхоачаш дара тlехьа ахархошен механизаторашеч доаттабу къовсам бувзаш яр «Шиш дийнахь—142 гектар», «Планал совгlа хьуккъам», «Ялат баьхан дlахо къовсам лоаттабу», «Цу а ча, аlа а дуьа», «Хьалха латтаршта — вынпел» «Са тессача деза боад къовлабаллацаь» яха а кхыйола а статьеш.

15 августе араьнинача «Задани кхоачашъеь» яхача статья тlа газета ше дешарашка тоам бора В. И. Ленин ваь 100 шу дизара малоаттlара наькъадахара шоза, [illegible] а доаттабеш, района юрта боахама къахьегамхоша лакъахьалххенга ялат дохара план 8900 тонни йоккха езача метта 8953 тонни ялат доаккаш толамка кхоачашъьй, яхаш.

Ена хьаьттар хьайбаш lалашдара эгара бехктоккаме йола ха — хьайбаш lа даккхара кийчдара ха. Газета тlа йоал «Хlара ферма — кхоачамхилла доккхар» яха рубрика. «lаина мишта кийча [illegible]», «3000 тонни силос еллай», «Лоархlаме бола сигаргlа бер», «Хьайбаша диза долаш lа даккхара» яха а кхыйола а статьяш. Цар тlа дуьцш общественни хьайбашка диза долаш lа даккхийтара юрта боахама къахьегамхоша еча бoакхьах, юбилейни шера декхараш кхоачашдар хьайбаш lа даккхара дика lалашдарах тойша хилара.

«Лоархlаме болх сихбе» яхача статья тlа района юрта боахама управлене керттерча зоотехника С. М. Сагова язду районе августе тlакхоачаш дерригача гlожача доакъарах 16 процент мара кийчдаьлац.

1968 шера районе цу хана кийчдаь хиннача 1521 тонни кlезигагlа, кийчдаьл гlожа доакъар. Цу гlулакхо тlайийна декхараш кхоачашдара кхерам болча доал.

Цхьабакъда «Ленина байракх» яхача газета шlенхашта кхоачамбоацараш а да социалистически декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагlбахара хьалхьехьа.

«Къахьегама ленински вахта» яхача рубрикана кlал каст-каста кийсах лоадам боаца, юбилейни шерара къахьегамхой энтузиазм хьайоккхаш йоаца информацени заметкаш. Масала, 13 марта газета язду: «Январера отделени 451 тонн кхо хlачихьаь». Дlахо етора М. Азачива дуьш хьинчар кхо захьа деза, кхо мала дувцаш информацеи девнеи йоадаь. 21 августе цу рубрикане кlал газета язду: «Боахаме силос хьокха 2 комбайн а, тlаьта царех цаl мара болх беш яц», яхаш.

Цкъазе газета йоаьлийт «Къахьегама ленински вахта». Масала 8 феврале дена 10 марте, [illegible] 26 номера [illegible] 10 [illegible] тlайна дарж.

Газета лелара дуьш тlайна юбилейни декхараш кхоачашдар [illegible] района партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша къахьегамхой оарцагlбоахаш беча балхах, кхоачамболлаш дуьцаш юрта беча политико - массови балхах, района культурни вахарах.

Передовой статья газета программа, номера байракх я. Цхьаькъда, «Ленина байракх» яхача газета тlа геттара кlезига араьлла йоах передовой статьеш, уж ца [illegible], передовойца [illegible] хьаьара полоса тlа араьнах матерlагlа йола материалаш, [illegible] шеса фото (10 номара), «Шеша йола репортаж» (7 номер), «Фермана могаргаш кхоачашъе» яхараш а кхырааш а.

Газета каст-каста хуш рубрикаш «Вай хьалха латтараш», «Къахьегама сийлен нах». Партийни вахара хадданзара рубрика яц.

Газета дуккхи а дуккхагlа йолча номерий массавара тlаллаташ да: кхычахьара хьатlавалаю материалаш дукха хилар, штатах боаца корреспондентиш лелара юкъеоазар, газета тlа араьннача материалех даьча гlулакхех йола информацеш ца хилар.

Редакце балха тlа цlенданта йола кхоачамбоацар да дуккха йола материалаш лелара кийчьеш хилар. эсий мотт шоашта маьттарах бувзар, терминаш искусственно хьаяр: «противотуберкулезная» ала лезача «антитуберкулезная» (20 февраль), «Нохч - Гlалгlай пачхьалкхен недиинститут» ала лезача «Грозненски пединститут» (4 январь), «Против сектантского беззакония» ала дезача «В тисках сектантского беззакония» (9 август) я кх.

«Ленина байракх» яхача газета редакце балха дуккхагlа юкъеяьа беза рабселькорашцеи, партийни, советски, комсомольски болхлой. Газета массаза а массе оагlорахьа а хьахьокха беза района къахьегамхоша ехе шера плана задаьнеш В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна тlайийна социалистически декхараш кхоачашдара тlехь доаттабу къовсам.

ЛЕНИНГРАД. В. И. Ленин ваь 100 шу дузача дента «Кировски» яхача заводе [illegible] бола тракторий кийча[illegible] Кировска заводе комсомольцаша. № 10 йолча механически цеха [illegible] производственникаша керттерча балхах шоаш мукъьаболча хана хlамэлехьа кийчьей из бола метт мехала арацеца кхоачам балла йола оаглаш.

Цхьа дикагlа болхорат цаl [illegible] Советски Эскаре демобилизацегlа цlаьнача тlемалочо Павлик Анатоле кулгалду 6-ча участка комсомольски група. 1967 шера ше заводе веча шлифовальни гlулакх lомаде волавелар из.

[illegible] разряд я Анатоле. [illegible] норма [illegible] 180—190 процент кхоачашьеш [illegible] ше дахийнача цкьан шерах укх шера кьоь совгlа шера нормаш кхоачашъяьй цо.

Укх деношка Ленински къахьегама вахте латт А. Павлик. Цун портрет — предприятие дикагlа болча комсомольцай заводской сийлен Доска тlа.

СУРТА ТlА: Болх беш воаш Павлик.

А. Сафонов сурт. ТАСС фотохроника.

ДИКА ХЬОКХАМ

Дарбан бацаий беладо йоккха моттиг дlалоаш медицински практике лелаеча дарбан средствашта юкъе. Ерригача дарбан препаратех 40 процент совгlа ераш дарбан бацех хьаю промышленносто. Промышленностаз бахача маьхах эшаш йола lалаьмате дукха дарбан бацаш тlайоал вай республике. Цхоа юкъе я дарбанна къаьстта дика ераш а: хьенарганш, хьажкlа хьокса, Чебреца буц, Пустырника буц. Алтейни оала, дежибсан ха оала, жанна дарь сесага, тысячелетник, Зверобой яха бацаш, боярышник, кхыяраш.

Шалжа районе дукха ба хьажкlан боярышникех сом, цу районера кийчбе йиш а тьхаьмlа хьовса а сеннка яха оала а.

Алтейни оала дукха ба Шалковской районе. Къаьстта дукха ба из Бороздиновски Каргалинскиан [illegible] юкъе. Алтейни оалах дикаххан мет дlавохорам хилча. Цу районех Тарка йистерча хьаншка гlоллен тlайоллаш я дарбанна геттара дика Ландыш яха буц. Цу бацах шерa пайда эцийкхан жамараште дlазар хилча.

Дарбан бацаш гулъяра аптекашта доккха новкъостал де йиш йолаш ба юртий школашкарен интернатаршкарен дешархой, колхозхой, совхозий болхлой. Хlара шера цу тайпара новкъостал гl вай республикерча цхьайолча школаша. Дарбан бацаш дукха гулъю Назьарен района школаша. Бlаь килограмм совгlа хьажкlа тьовсий гулдаьд Тlой-Юртарча школа. Цига дешархоштен хьехархоштен юкъе дика вlашlехьбаьккхабаь дарбан бацаш гулъяра болх. Планова задани ецца хиннай хlара классе а къаьсткъаьста хlара дешархочо а. Хьажкlа хьоаcий гулаьыт кхашкара а бахача наьха бешамашкара а. Уж кийчдара хьалхара бехктоккаме хиннав классни кулгалхо.

Хьажкlа хьоаcий гулдеча дика вlашlехьдаьккха хинна Урус-Мартанерча № 2 йолча школерча дешархоша а. Дарбан бацаш гулъяра къаьстта белхахьнахал 8 «б» классе. Цу классерча дешархоша Абуева Зулпас, Вахадова Яхитас, Тоиллашев Салауде, Ташаева Натаре, кхычар аптеке дlачуеннай итт-итт а ках дукхагlа а килограммаш дарбан дикача бацаш.

Дарбан бацаш гулъяра кагта дика вlашlехьдаьккхадар Урус-Мартанерча № 16 йолча школа-интерната дешархоша. Интерната аптеке дlачуеннай хьажкlа хьовсий 70 килограмм.

Гlойтlарча 8 шера школа дешархоша кийч а я, аптеке дlачуеннай геттара дикача дарбан баьций 200 совгlа килограмм. Алтейни оала гулбеча хана № 46 йолча аптека доккха новкъостал даьд Каргалински станицерча хьцерла школе дешархоша. Цар аптеке дlачуеннай дарбанна дикача баьций 1,5 тонн.

Дарбан бацаш гулъяра шоашта могача тайпара новкъостал деш болча школийи интернатийи дешархоша новкъостах ду вай республике баха нах моллашта дикагlа lалашбара декхар тоалле кхоачашдара.

А. ВИНЮКОВ,
Нохч-Гlалгlай Аптекоуправление вокхагlвола фармацевт.

ХАЛАЧА ХЬАЛАШКА

Къахьегама котало дахкхай республика хьайбаш лелачеран-дулх доххара ийс бетта план [illegible] ташъяай цар. Ухх шера горе халача хьалашка бер хьайбаш хьалхедеш, дажадеш, дерстадеш бах белх. Шаьрача арешашка буц кIезига хиннадела а, дажаран декIенашка бIаьрччача айкана шортта доакъар хилар, укх дахкиcига доажадар 73 эзар совгIа хьайба. Из боккъа лоархIам болаш хилар кхы тIа дулх бакхкара, хьайбаш дажача декIенашкара пайда дукхагIа эцара, общественни хьайбашта хIана а тошана кхачам бола дезваара бола йоллара.

Доакъара торонех ництта пайда эцаро йиш хулийт дулх кийчдара шера план кхочашбе.

Кхы тIа дулх Iоахара кийчдаргIа торе а бахача цахкхара гIов дола хьайбаш ийзар. Республика колхозашеи совхозашеи хIанзалехьа а бахача цахагара пицал кхо эзар тонн совгIа доаал дола хьайбаш, хIана-м чуоттадаь дерстадеш да. Ництта дIахо а эшаш латт дулх, кхьча лоархIамех кхы а общественни секторе кхочарга эзар тонн хьайбаш.

Дулх доакъара торонех ийсса пайда эцаро йиш хилийтар сентябрь бетта тIеххьарча 15 дийнахь фиь эзар тонн торгта дала хьайбаш кийчде, на боьлан доаош дулх кийчдара кхоалагIча квартала план кхолчашье.

Вай республике хадаеха бахкамо хинна [illegible], ийс бетта меттел дулх доххара дера план а.

Царех я Сунженски района 19 партсъезда цIерагIара колхоз. Шеран планах 700 тонн дулх доахка хьажа 740 тонн елай. Дулх доххара кхоь квартале план ханал хьалха кхочашйир цу района «Победа» «Коммунизмага бола никъ» яхача, Iечча Эскара, 20 партсъезда, Орджоникидзе цIерагIча колхозаша.

Назрань-Юрта района колхозаша тIеххьоачачаьвьлай пачхалкхенга дулх доххара ийс бетта план. Планал совгIа 160 тонн дулх доххад цар.

Дулх кийчдара пайда толамаш кхоачашбьлай Гудермеса, Ведена, Ачхой-Мартана, Советски, Грозненски, Урус-Мартана районаш а.

Бакъда дулх кийчдеча кхоачамбоацараш а да. Укх шера дулх тIакхетийтаран пачхалкхенга дезарга план кхоачаш ца ецн кварталера кварталe йоалаш хьалхагIа Наьтеречни района «Гвардейский» совхоз.

Ийс бетта баьча бала кийгех цу боахам пачхалкьалкхенга доахан хилад 400 тонн дулх.

«Гвардейский» совхозо пачхьалкхен план кхоачаш ца яр бахьан долаш республике дулх кийчдара план кхоачашъеча эггара хьалха латташ хинна Наьтеречни район тIехьайнай.

ХIана хилар из? Цу меттера бахьан да контрактантешца дерстадара хьайбаш хьачутталийтаза юкъе организаторски болх гIазара бар. Цу гIулакхо кхоачамбоалаш дола доахаш хьайбарча дерстаде дIаоттаде хьачуталийтазар.

ШоллагIа дола бахьан да бахача гахага ... хьайбаш эцара организаторски болх лелабар бар. Хоин ма дий ництта дела хьайбаш Наьтеречни районе бахача малага дулх хилар.

КхоалагIа-дола бахьан да бахьан да хьалхе чуоттадьча хьайбашта цийбакъ-буен тIакхета доагIа дулх тIакхетийтам да хилар. Цу тIаьхьа кхинадаларе, дукхагIа халача кхоачамбоалаш хиннача дерстаде оттальча хьайбаш цу дIаэцар хинача, хьайбаш [illegible] маргала дулх дургар. [illegible] латт дукха дулх душ хиннача «Гвардейский» совхоза тIалат.

Юххера а эла совгIа дулх доххара пачхалкхен план-закал кхоачаш ца деш хьалха латтача районашка а за болхалаш. Ництта, цу колхозаш, совхозаш кулгалхой хьалха латтача болхлошта тIехьаьшка лечкъ.

Шу чакхдала кхы а хIо бутт Iа. Из тоьала за я 1969 шера планаш делада кхоачашъяр а.

В. И. Ленин вар 100 шу дизара сийлена бакъдара хинаре къахьега деза хIара коллектив.

Х. МАХИТАРОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР юрта бахамах хиттенай отдела начальник.

КХОМБЕШ КЪАХЬЕГ

Къахьегама Ше Байрах лелаеча Москвески [illegible] чакхдаьча [illegible] арахе[illegible] продукци [illegible] тIера кхьа кепия [illegible] Грозненски [illegible] 1968 [illegible] зах ахча 527 эзар сом да. Ництта алча хIара сома наьхеча продукцега дIабоза мах 0,4 цента лехбаь.

Укх шера завода технологаш планал совгIа арахийцай массехк миллион сома маьла продукци, из бахьан долаш дийна лохба продукцега дIабоза мах. Цо торо хилийтай пачхалкхенна 286 эзар сом кхоадо. Ництта пайда бе вIаштIехьдаьнна уIа коллективна кийча продукци дIахьхуьча хукха халонаш нийсъеннале а.

Мехкдаьттах лоархIаме сийрда мехкдаьтта продукташ цIеналь къахьоастар бахьан долаш а лухкача дакъе лохбелар арахецача продукцега дIабоза мах. Из мероприяти чакхъяккхар бахьан долаш пачхалкхенна кхоадьа 101 эзар сом.

Арахеца продукци дукхагIа хилийтар, чакхIоаннахча бедалах бийна пайда ийбар кертерча дакъе хьакилар установкай технологически режим нийса лелабарах, ремонте латташ установкаша Iоакхха за кIеенгьярах. Iана заводе хилама доаздацаш хIана а хиннаца дIаэттад хIара установкаш а текущий ремонт пхьа за ханал хьалха йистейккхаь. Термически крекинга установкашта 42—45 дий бийсен дальча ш текущий ремонт. Цудукъа пхьа да ханал хьалха ремонт йистелар чIоагIа пайда за завода коллективан.

Хьоарол [illegible] установкашта кадаргIча шера хьалхара ийс бетте производственни [illegible]. Хинал продукци арахецарен продукцеша реализаци яра 9 бетта план 27-ча сентябре кхоачашъяьй завода коллективо. Планал совгIа реализаци яьй [illegible] эзар сом маьла продукци. Социалистически [illegible] коммунист Н. П. Петров верте латтача 1-ча цеха коллективо. Цо ийс бетта план [illegible] кхоачашъяьй. Технологически [redacted] латтар дIавецац И. А. Сергеев, Ю. Н. Гречкин верте латтача установкай технологаш а.

Бедален кинагIа пайда эцара дока [illegible] дола мехкдаьттех мехкдаьтта продукташ кIезигьяро, из бахьан долаш укх шера кхоадаь мехкдаьттех мехкдаьтта продукташ [illegible] эзар совгIа тонн а.

Хьалхашка латта социалистически декхараш кхоачашдеча экономи яран кхомбарш доттабеча вьовсаше дика хьакъа доац завода рационализаторашa. Нагахьа санна дIадахача шера пачхьалкхенна 187 эзар сом пайда беш йола [redacted] рационализаторски предложени цар производствана юкъейихьале, укх шера дукхьаз 6 бетта кийчъяьй 313 рационализаторски предложени. ДукхагIа хьалха ах шера производствана юкъейихьача рационализаторски предложенеша пачхьалкхенна 125 эзар сом пайда бай. Дукха рационализаторашa [illegible] торе лоархIаме предложенеш. Масала, завода механикаша Н. П. Васильева, В. И. Мирошникова предохранительни клапанашта опрессовка яра ехача рационализаторски предложене боккха пайда [illegible] оасарле пайда бахьан. Из предложени производствана юкъейихьачул тIехьагIа пачхьалкхенна шера хула пайда 1800 сом да. ХIаьта инженера-технологаша Н. Н. Верноенкос, А. В. Кудинова кийчъяь предложени производствана юкъейихьачул тIехьагIа вIаштIехьдаьлар хий дIахьлеча дIаухийта электроэнерги дукхагIа ихоё. Цо шера бу пайда 3800 сом да. Завода технологически установкашка, тIоа йолча цехашка, экономи яран кхомбаран тIехь чакхъяьхача мероприятеша торе хилийтар 99 эзар сом ахча ихоe. Цу дакъе доагор кходарах хинна пайда 16 эзар сом, хий кходарах хинна пайда 33 эзар сом, ництта электроэнерги кходарах хинна пайда а 33 эзар сом да.

Бедал, электроэнерги, кхьйала материалаш кIоеча хьинаре закъа дальцар завода ремонтникаша а. Шоаш кхоачашъю ремонт лакха тиках йолаш хилийтарах, ремонт ечa дIаухийта материалаш кхомбеш дIалахийтарах, ремонтни балхаш доагIача хьисапе нийса вIаштIехьдакарах, ер цу вахадеча йола текущий ремонт еча кIаьда ахча 54 эзар сом кIелийтдаьл.

БоргIашоначех кхоачамбаь йоа бац завода технологаш. Цар хIара денна чIоагIа кхьовсам доттабу экономи яран кхомбарон тIохьа. Из ництта дале а, завода боьлий бехкаргIа доалаш цхьадола хьокхамаш деха долаш моттигаш а нийслу. Царех вертер за завода кийча продукци шиий ханнахьа дIалхьа машинашка транспорта вIаштIехь цалар. Къаьстта из латт из тIулакх пятилетка дийлагIча шера. Лакхо ма аьлра ший ханнахьа кийча продукци дIа ца яхьар бахьан долаш чакхъяьккхо мехкдаьтта сийрда продукци дIа бедал йолча дIачуахийта езаш хул. Из бахьан долаш завода коллективна хинна 152 эзар сом зене. Цул совгIа тасттхаста установка бала оасарле лехье езаш моттигаш а нийсъенай. Цудукъа пхьийолча установкаша план кхочаш ца ен моттигаш а нийсъелар. Нагахь цу установкаша боагIача боарамагIа болх бьбаьланза миллионаш совгIа маьха дукхагIа продукци реализаци е вIаштIехьдаргда завода коллективна.

Нийслу халонаш яла в ен шоай хьинар кхе из деш къахьег производствана. Укх хоь тийша ба лакхача экономически хьоккхамаш ца пятилетка дийлагIа шу чакхдоаккхаргхилархъ.

Р. МАРТИРОСОВ,
КПСС XXIII-ча съезда цIерагIча крекинг-завода экономически декхоанта вола директора заместитель.

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ГУЧА А ДОАХАШ

Шелковской механизировании хьун боахама отчетно-хоржама партийни собрание коммунисташа дийцар дIайахача отчетно-хоржама собране коммунисташа даь наказаш. В. И. Ленин вар 100 шу дизара сийла гIайнца декхараш хьун боахама коллектив мишта кхоачашду, хьыларш.

Аль деза хьун боахама партийни организацеи еррагача коллективан дика производственни толамаш даьхад, аьнна. 1968 шера валовой продукци план 110 процент кхоачашъяьй, укх шера 8 бетта план — 119 процент. Хаййъа боахама 8 эзар кубометр гаргга оаткалий хьу ханей. ХIаьта продукцеша реализаци яра план 1968 шера 111 процент укх шера 8 бетта 116 процент кхоачашъеш. Укх шера болх бе йолча цхьан сага сих дер хIан планат 1366 сома маьха продукци яьккхай.

Хьун боахама болхлоша укх шера 575 гектар хьу дIаегIай, царех 488 гектара хIа колхозо пайда эцаш доаца латта а ю. ДукхагIа хьана дена дика болх беш хьаоагIа тракторист Н. Д. Трибунский, [illegible] Е. Е. Сеалкова, бензопилемщик верта моторист А. А. Пахомов, дIор бадгер М. В. Гаевов, кхыбараш.

Цхьабакъда коммунисташ ка[illegible] кхоачам бахьа Iоаш, до дезараш дукхагIа дуспа цар собране.

Хьу дIабогIаш хьу кийчъеш деча халача балхашта дехканашш яра гIулакх лелара латтарах, хьу дIайогIара лаьтта кийчдеш йола техникаш ца дахарах бензомоторни хераш, царах эша запасной [illegible] тоьаш ца хиларах кийдар цар.

Хьун боахаме вIалла кхоачамбоацаш бу экономически болх. Цу балха кхевозац хьун боахама специалисташ. Цудукъа йоагIа чул тIех дIааххийтай алапе фонк — 3 эзар сом.

Экономически балхапарча кхоачамбоацарех дийцар механизировании хьун боахама директора М. Ф. Минаев вертерча бухгалтера А. Я. Ступницкен. Производственни балхашта механизаци яра, къахьегама оасарле лакхъяра, продукцега дIаюзар лохдара дезаш а кертагIдаьлар собране. ХIаьта хьун боахама планированни а нийса яц, из тоеш а я. Масала, мехкьун боахама суммарни план лу ассортимент а ца лоархIаш. Цудукъа эггара аттагIа дола балхаш хорж цар. Масала, шера йолча планах е олоча 35 эзар тарин яьккхе ах шера 23 эзар яьй, планах шера 130 тонн банкха белача кIорах хIанале а 147 тонн баьккхаб.

Цхьабакъда хьун боахаме хьалан бахача наха чIоагIа эшаш дола иеларчи бешкилеаш. Уж хьале торо а я хьун боахама, бакъда цунна пайдане дац из гIулакх.

Коммунисташа дийцар къахьегама дертIа дIаштIехь ца балхар бахьан долаш хIара болхлочун балха деных цхьа сакьет дол, аяаш. ХIаьта дIаогIача гаьнех 60 процент араш нара дIалатаи.

Партийни организаце бюроси секретаре В. Я. Кузьменкоса кхоачамболащ верро яьш коммунистий образоване, къаьстта хьалхе делача иадрай образоване. ХIана хьун боахаме болх беш 131 саг ва, царех 12 саг инженерно-технически болхло а волаш. Лакхера образовани йолаш цхьа саг вар ваш, хIанз заочно институте деша вагIаш а цхьа саг ва. Ххьметтел хьун боахама директор М. Ф. Минаева ий лакхера образовани. Заочно деша вагIаш лесничес Шемакин, Изербаков, кхыбараш.

Д. ТЕРЕНИН,
КПСС Шелковской районни инструктор.

МЕХКДАЬТТА ДУКХАГIА ДАККХАРА

Лакха толамаш доах Ленински къахьегама вахте латтача «Малгобекнефть» НПУ 3 промысла коллективо. Деррагача хьокхамашца дIалача мехкдаьтта даккхара 9 бетта план толамца кхоачашъяьй цо. Промысла 8 бригадина юкъе хьаржача социалистически яхье хьалха латт коммунист Зерудин Иван верта латте бригада. Дика лелаю цу бригада ший фонтани скважинаш. Эггара дукхагIа мехкдаьтта доаккх №№ 279, 823 йолча скважинашкера. Цу скважинашта болх беш ба боккха опыти лакха говзале йола мехкдаьттахой. Къаьстта дика къахьег оператора Н. Куксина. 14 шу да из цу бригаде болх бу. ХIана № 277 йолча чоалхаьча групповой установке болх бу из. Цхьаккха хьовзам хилаш по доал деча скважине.

Ництта дика баьлле лоархIаш из оператор Дербиев Джабраил. Дика бола барах «Знак почета» яха орден ехнай цунна. Цу тайпара дика болхлой дукха ба бригаде. Царна я замерщица Игнатова Валентина. Болх беш [illegible] Грозненски мехкдаьтта институте заочно деша вIа из.

Дукха нососи скважинаш я промысле. Цу скважинашца болх беш а вож 4 бригада. ХьадогIа мехкдаьтта содаккхара тайп-тайпа геолого-технически мероприятеш балха юкъехухь цар, цо къахьегама оасарле дикка лакхъе. Пачхалкхен план кхоачашъеча дика дакъа лоаш мастераш иа Монахов Калинников верте латтача дIааттан вIахкарча оборудованеша ремонт еча бригадаш. Укх шера 120 насос ремонт е доаш далладар цар, дIаьвто 9 бетта 116 насоса тIехдаш ремонт яй. 10 эзар сом совгIа ахча кхоадеш цар пачхьалкхенна.

Аьккхи санна доаваш, Iай дола да, мехкдаьтта доахараша болх бе. Из дика кхета а деш Iай хьалашка дика кийчо яь промысла болхлоша. **Я. МАМЕДОВ.**

МЕХКДАЬТТАХОШТА — ЛОАРХIАМЕ ПРОДУКЦИ

Вай республикерча промышлени [redacted] юкъе хьалха латтачарех я «ВНИИКАнефтегаз» институте Грозненски опытни завода коллектив. Продукцеша реализаци яра ийс бетта план 22-ча сентябре кхоачашъяьй цо, планах лакхарчул совгIа реализаци яьй 69 эзар сома маьла тайп-тайпарча продукцеш.

Уж къахьегама толамаш доаккхача хьинаре дикка дакъар Боловалев Михаил Александрович верте латтача электромонтажни цеха монтажникаша, наметчикаша, наладчикаша. Завода еррагача цехаша кийчъянь техника вIашагII а еле, церга аппаратура хьаю цу цеха коллективо.

ТIеххьарча хана арахеца йолча цига буровойттаршта чIоагIа эшаш йола ТББ яха аппаратура (бурун тохача телеконтроль лоаттаю аппаратура). Вай мехкарча дукха мехкдаьтта районашкара заказаш ук заводе за керда аппаратура ехаш. ХIаний из ництта хьатташ? Из хьаьвох [illegible]: «Бурун тохача манифольдашта тIалатта давлени моллий хацар е доаласпа инструмент [illegible] лоацаййий а хилар. ХIанз из система бурун тохача юкъейихьача деш хок мичахьа малагIа кхоачаш болаш ийсеннад. Цудукъа хьалха санна дукха аварен хилац бурун тохача.

Завода ництта арахецаш мехкдаьтта промыслашта диспетчеризаци еш йола Грозненски частотни унифицированни система (ГЧУ). Дукха ха йоацаш завода болхлоша шоаш арахеца йолаш «Спутник-В» яха керда аппаратура. Цо вIаштIехьдеалийт промыслашта комплексно механизаци е. Цу кердача аппаратура дикка аттача бахьккхаб промысловикий болх, лаккхьай мехкдаьтта доаккхар къахьегама оасарле. Вай республикерча а кхычахьарча а мехкдаьттахошта шерра пайда эй цу аппаратурех.

ХIана заводе арахецаш а мехкдаьтта дIа юха ахийтара телеконтроль еш йола аппаратура. Пох пайда эц Урале, СибарегIа, Омски синтетически цецчука заводе, кхы дукхахьа. Мехкдаьтта доахараша шерра пайда эц заводе арахецача кхоьча оборудованех а.

Цехе болх беча беррагча нахах 90 процент кагий нах ба. Кхетамца вIаштIехьбаккхаб шига къахьегам, хьалха латтарий опыт шерра дIайовзийт массанена.

Цхьа цу сецагIа из я участка болхлоша боахаш расчета системах болх бу. Цу системах болх беча юкъа болхлой материальни безам сообаьнинб. Завода ницханта юкъе хьалхара моттиг лаьккхачунна, хьожаш 120 сом премиш. Из болхлойта дIаекь. Цул совгIа пачхалкхен цхьан кхоачашъярга хьежжа, арахецача продукцега дIабоза мах лохбарах хьашнийача мастера фондера а премена ахча хьожалу болхлошта. ХIара болхлочо къовсам лоаттабу ший смекни нормаш тIехкхоачашъе, арахецача продукци дикал лакхье гIерташ. Къаьстта дика къахьег монтажникаша Г. Бриславскаяс, Р. Ткаченкос, А. Зайцева, наметчица Г. Басанова, наладчикаша Ю. Силова, Б. Серякира, З. Шабикаена, кхычар.

Дукхача хана деш электромонтажни цеха коллективаша социалистически яхье хьина къайлагIа И. К. Юрченко верте латтача инструментальни цеха коллектив. ХIана кхьа хьалха латт инструментальни цеха коллектив. Цунга я завода карара кара тела Ше Байрах.

— Тха цеха коллектива штампаш, прессформаш, приспособленеш арахецарча хьежжа мара дIабаха йиш яц кхмча деке болх, — йоах цеха начальника Игорь Емельяновича. Из лида кхетаду цоца болхлоша. Цудукъа укх шера цу цеха коллектива бехках итта хьовсам хиннабац электромонтажни сборочни участкай коллективашта. Хьокхаме къахьег укх [illegible] коммунистически къахьегама ударникаш Школиков Евгени, Широкии Виктор, Зинкин Петр, кхычар. Юкъера лаьрхIача хIара сменах нормаш 120 — 125 процент кхоачашъю царех хIаране.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аттехьа) болх беш ба наметчицаш Г. Касанова а З. Шабакаева а.

И. Попова сурт.

СОВЕТСКИ ХАЛКЪАШ — СТАТИСТИКА КИЗГА ЧУ

СССР-е БАХАЧА НАХА ПЕРЕПИСЬ ЯРАХ

1970 шера хьийттадагIча январе дIайолалургья СССР-е бахаче наьха аргIанара перепись. ТIакхача хала йолча лоамаш районашка. Гаьнарча Къилбаседене дикка хьалхагIа дIайолаергья из — укх шерара ахка чакхдолаш. Шерача программагIа еш я переписа. Цо леххар — мехка бахача нах меллаб, кхаьмаIа хилара, халкашка, саг йиалений-йолланнаш, маьре яха-яханза хилара, къамаьга, меттага, образоване, деша бехаргIа, вахара [illegible], кхьа хIамалга, халкъа боахама доакъошка, производствай тайпашка, общественни группашка, болх беш мыхкара хана йовхалга диллача цар состав мишта хар. Перепиcо ництта йиш хулийтарья бахача наьха миграци Iомае а.

ХургIола перепись бокхха халкъ боахамен Iилмана лоархIам болаш я. Цо торо лургья СССР-е дахача халкъашта юкъе хулча процессашта ма ярра анализ е а дIахо хургдар къахьокта а.

ХIанз шерра кийчон болх баьржаб. Цхьайолча районашка мишта хул хьажа хIанзде а вьй переписаш.

Дкъаза вьй СССР-е бахача наьха переписаш: 1920, 1926, 1939, 1959 шерашка. Кертерча дехкарех цаI — бахача наьха къамашца метташи белгалдалга, уж малагIча къамех ба хоаьга. ХьахагIа переписой листашта юкъейиххьад миттарж жоп [illegible] къам, берий къам [illegible] яхача бесса белгалдора. [illegible] тайп-тайпарча къамех долаш а бериий къам [illegible] болча делаликиe мара наьнагахьа эза [illegible] къам.

Бахача дааь метта [illegible] наьна мотт малагIа ба [illegible].

ХургIолча переписа программане юкъе [illegible] халкъаш [illegible] мотт [illegible] шоллагIа метташ вола дIадаьржал хара, маьхера материал дургья просвещене, литература, пресса, радио система дIахо дегIайоалара тоахраи.

Советски Союз — дуьне тIа эггара дукхагIа къамаш дахача мехкех цаI. Каст-каста аьду, СССР-е доккхий а кагий а бIаьсоагIа [illegible] 140 а къам дах яхаш. Из бе-бе яздара маIан ма мехка къамаш состав даим хувцалуш хилар. Дукха [illegible] къамаш. Меттаги культураги дIалача доккхагIа [illegible] гIараш [illegible]. Цхьа къовстаIе хала [illegible] бахьан [illegible] группаш ларх[illegible] ха чакхдаьккхари бахьан долаш, ишта дахача халкъаш тIе юхьарча гIулакхий а коммунистически общество хIоттоеча вIа гIулакх юкъе цаI дакъа лацара а тIакхехьара доаш из хилдах торе. Цу политика кертера, лоархIамегIара доакъош за деррагача къамий бокъонаш боккъонча цхьатара хилар, цар доттагIал, политически, боахамо. Советски пачхалкхен вахара кхьач гферай дакъе [illegible] цхьана лелату гIулакхаш.

Деррагача халкъий шоай долеме хилара йола бокъо практически [illegible] за союзни автономни республикаш, автономни областаш, къамий округаш хьаяр. СССР беррига гражданаш моллагIча къамах, расах, цы лелабеш бале а, цхьатарра бокъонаш йолаш ба вахара деррагача доакъошка. Цхьабакъда, къамий доза политико-правовой экономически гIулакхашка дилача къовстадар, баккъдар аьлча, къамаш шоай лоIаме хиларгIа, цар меттай-культурни кхьичен башхаломашца юкъаейка йола къамий фактораш кхы ларха ца езаш соьцара хилара маIан болаш дац. Уж факторашт хIанз а а я дукхагIча хана хургIолаш а а дукха къамаш дахача Советски пачхалкхен вахаре боккха лоархIам болаш. Цу гIулакхаша дIахот тохкам беранкхо СССР-е бахача наьха къамий состав хинаргех цунга юкъе хулача этнически процессашкех бокъонца хьежаш хилар.

Советски мехка вIаши гаргах хьинбанача моттигага, меттага, культурага диллача кхоамагIа йола наьха родоплеменной группаш. Советски Iаьдал дIанийча хьалхарча итташ шерашка къаьстта чIоагIа чIоагIлуш хьинай консолидаци процессаш юстарча, социально-экономически гIулакхашта хьалха тIехьайнга хийнача мехка районашка — Средни Азе, Казахстане, СибаргIа. Из бахьан долаш хьинна туркменски, киргизски, казахски дараш санна дола къамаш.

Этнически процессий цхьадакъа дукхагIа нийслуш дола тайпа [illegible] этнически группаш вIашагIкхетара вIоагIа эри. Советски пачхалкхен хьалашка дIададагIа цу процессий хьалхагIа дика хир пальара маIан. Уж [illegible] культурна дегIайоалара мет [illegible] а йолаш долча халкъаша [illegible] вIаши эхха ладеча экономически культурни бувзамех шоай дер тIа хьахиина хIамаш дIадуж процессаш.

Этнически процессий [illegible] тера тайпа [illegible] историко-географически общности [illegible] Средни Азерча [illegible] гаргадахар [illegible] хIаьта ництта дукхаа къамаш дахача Советски мехка деррига халкъаш этнически вIаши гаргадахар а. Цу процессаш этно-политически аьлча нийсагIа тугда, хIана аьлча уж халхагIа хинна этнически (къамий) бувзамаш еррагача пачхалкхелая пайдане дола пагIоралья хувцалуш хилара йоIан доаш а. СССР халкъаш вIаши гаргадахара боккхача лоархIаме ба гIа-гIа дукхагIа цар шоллагIа наьна мотт а хинна дIаотташ латта эрсий мотт. Эрсийча доаца халкъаш эрсий мотт Iомабара тIакхуш хилар боккхача лоархIаме да хьалха латта эрсий культура хьацара уж гIадерзадара а къамашта юкъерча буззамашта а. Эрсий мотт шерра дIабаржар, массала а, къамий метташ дегIаахарца цхьана хулаш да.

Цу доландеш хIамашна дикка [illegible] СССР [illegible] Советски Iаьдал [illegible] халкъий [illegible] хIарене [illegible] переписа материалашка. Эггара [illegible] 1926-чи а 1959-ча шерашкехь бахача наха йоча переписа [illegible]. Цу хьокхаьккхаб Советски Союзерча къамий процессий лостам. 1926 шера [illegible] переписо белгалъяьй 194 этнически цIи, хIаьта 1959 шера 109 маьла [illegible] этнически къамаш а, масала, 1926 шера 243 эзар саг волаш хинна андарии, 243 эзар саг волаш хинна мегрелаш, 101 эзар саг волаш хинна кряшенаш, 77 эзар саг волаш хинна талышаш, 71 эзар саг волаш хинна аджарцаш, 53 эзар саг волаш хинна тарапчаш, 50 эзар саг волаш хинна курамаш, 34 эзар саг волаш хинна кипчакаш, ишта кхы тайпа санна дараш.

Цу белгалъяьча дукхагIа йолча моттигашка къамий бойсолдаще процесс социалистически общество къахьар бахьан долаш къаьстта чIоагIа сихъеннай. Масала, эггара тIеххьагIа перепись еча хана мишарий, кряшаш, нагайбакаш боацаш хилар цар керттера дакъа татарех дIаккхетарца, мегрелаш, сванаш, лазаш, аджарцаш боацаш хилар — гуржех уж дIаккхетарца, кипчакаш, курамаш, кураминшаш — узбеках дIаккхетарца дувзаденна. Ництта консолидаци дукха доаца шоайле [illegible] болча халкъех [illegible] этнически общности [illegible] а. Масала, Алтай-Саянски лоамашта юкъера дIаммица мара йоаца народностай халкъ хулаш вIашагIкхийтай — алтайцаш [illegible] юкъе бахаб ма дарра аьлча алтайцаш, алтайкижаш, теленгиташ, телеуташ, кумандинцаш (хакасаш) царна юкъе бахаб качинцаш, сагайцаш, бельтираш, койбалаш, кызыльцаш). Кашгарцаш тахана уйгурски народноста юкъе бахаб.

Укх тIеххьарча итташ шерашка СССР халкъаш кхьатагIа хинна, цар къаьст-къаьстача доакъошта юкъера башхаломаш дIаеьний. Масала, поморашка, керженкашка, казакий къаьст-къаьстача группашка, [illegible] Советски Iаьдал даьниче къовкхарча шерашка цхьаь кхьметтел эрсий халкъах хола дакъа е дархIанаш кхьметтел эрсий керттера даькъал белгалбоаш ба уж диалектаса культурагIа [illegible]. ХIанз халле мара ховлургдолаш дац уж эрсий халкъа этнически группаш хинна хилар. Гуцхьа дIайсалаш латт ишта бойкашка, лемкашка, гуцулачашта новк юхебисача украинашта юкъера, латтальцашта латышашта, Памира юхерча таджикашта таджикашта юкъера башхаломаш а. ДIадьанначa Средни Азе, Казахстана, Кавказа дукха халкъаш родоплеменашта локально-территорешта декъадена хилар.

Юххера а этнически процессий лостам гойташ долча хьокхамех цаI ба СССР-е дахача халкъий дукхаал хувцадалар. Масала, 1926 шера дешa 1959 шерага кхаччалца шоазза хIана хиннаьба юьна дукхагIа хиннаб эрсий, гуржий, узбекаш, татараш, азербайджанцаш эрмалой — 70 процентал дукхагIа.

СССР цхьадола халкъаш (мордва, карелаш, вепсаш, кхыдараш) кIезигагIа тIакхийтта хилара маIан да царна, В. И. Ленина белгалдаьккхача тайпара, кхьметтел капитализма хьалашка а объективно дика лархIа [illegible] йола, естественни этнически ассимиляци хилар. ДIахо йодача хана гаргадала а вIашагIкхетта а таргIа дукха халкъаш СССР дукхагIдолча керттерча халкъаша кхы а дIахьхача хана лелоерга меттен культурни самобытность.

ХIаьта халкъий территорешвIашагIьйоца цхьана СССР-е хулаш йолча къамий процессашца бIарчча хьинайача тайп-тайпарча къамашта юкъе саг яр-яхар дукхагIа хулаш хилара, мотт хувцабаьлара, къамаш вIаши дувзаделийташ йола мотт халарах тара эрсий мотт тIа-тIа дукхагIа дIабаржарца СССР-е бахача наьха цхьайолча группашка шоай къам малагIа да лаьна къовста ца лучча хуоачча. Цу группаех болча дукхахча вIкалашта цкьаза ца мага [illegible] малагIча къамах лархIа беза. В. И. Ленина хьалхахьхо а хьаьвица коммунизм хьаьвеза хана къамаш гаргадолхаш вIашагIкхетара йола чекдени а тервала хIа, советски общество социально-экономически дегIаадара законаш а терхалда хеталаш йиш йолаш за дIахо йоцача хана бIарчча советски цхьа къам хулга кхы а шерагIа дIадаржаргхилар.

Соломон БРУК,
географически Iилмай доктор. СССР Iилмай Академе этнографе Институте директора заместитель.

Виктор КОЗЛОВ,
исторически Iилмай кандидат.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КПЧ ЦК ПЛЕНУМА СОЦАМ

ПРАГА, 29 сентябрь. (ТАСС). ЧТК агентства хьакхайкхаьй кадровин организационнин дешаех лаьца КПЧ ЦК пленумо баьхна соцама текст. 25—26 сентябре хиннай пленум.

КПЧ Центральни Комитето, боах соцам тIа, КПЧ Центральни Комитета члений состава юкъера дIабоах новкъостий И. Смрковский, М. Микова, М. Гюбл, З. Вокроуглицкий, З. Млынарж, И. Гаек, КПЧ ЦК члений кандидаталлара новкъост Ф. Власак.

КПЧ Центральни Комитето Федеральни собранерчен Халкъа палатерчен депутаташта - коммунисташта дехар а дь тIаложаду новкъостий И. Смрковскийн, М. Микован Чехословаке Коммунистически партегара депутаташ уж хиларех тарра цар кхоачашйеш йолча функцеш тIера уж мукъабоахилга.

КПЧ Центральни Комитето КПЧ Центральни Комитета члений состава юкъера а Чехословаке Коммунистически парте членийн мутIарашта юкъера а дIабоах новкъостий В. Пплик, В. Славик, А. Черный.

КПЧ Центральни Комитето шоаш дехар дарах КПЧ Центральни Комитета члений декхарех мукъабовлийт новкъостий И. Юдла, В. Кабрик, П. Гаутр, А. Гротея, З. Смоляк, Я. Велай, М. Фишерова, Л. Гедикова, Л. Янковцева, Б. Кралик, академик И. Малек, академик Ф. Шорм, И. Зеленкова, Я. Зула, И. Борунка, И. Свобода, Я. Шпачек, Б. Шимон, М. Вацулик.

КПЧ Центральни Комитето новкъост А. Дубчек КПЧ ЦК Президиума декхарех мукъа а воаких, Федеральни собранера коммунисташ-депутатий КПЧ ЦК-агара депутат ахларах тарра цунгарча посте тIера из юхавеха декхарийла а бу.

КПЧ Центральни Комитето новкъост Ш. Гашпарика партийни бехк а беш, выговор ю цунна, дIахо хургдар дIа а хойтаи.

КПЧ Центральни Комитето чешски областашка партийни балха кулгалдеча КПЧ ЦК Бюро члений декхарех мукъабоах новкъостий О. Черник, Ч. Цисарж, Я. Карган, В. Матейчик, К. Шимек. Кхьча балха тIа ходийташ хиларца дувзаденна чешски областашка беча партийни балха кулгалдеча КПЧ ЦК Бюро секретара декхарех мукъавоаккх новкъост В. Гул.

КъайлагIа даьча хоржамий итогаш тIа а дегIа КПЧ Центральни Комитето къоабалъяьй новкъостий П. Ауэсперг, Я. Фойтик, Г. Гушталова, Б. Хнеушек, В. Кошарж, И. Лабутева КПЧ Центральни Комитета членалла кандидатий дархIарашкара членалла дIачубахийтара хьакъехьа ена предложени.

КПЧ Центральни Комитето къайлагIа даьча хоржамий итогаш тIа а дегIа КПЧ Центральни Комитета членалла кооптировани яьй новкъосташта Д. Гапеса, Ф. Гамоуза, В. Гула, И. Кемпнене, Я. Маркова, М. Моде, С. Пенеперова.

КъайлагIа даьча хоржамий результаташ тIа а дегIа, КПЧ Центральни Комитето новкъост П. Кемпный КПЧ ЦК Президиума членалла чIоагIбаьб, кхьча балха тIа водаш хиларца дувзаденна цу кхьаь хана из мукъаьлакхав КПЧ ЦК секретариата члена, КПЧ ЦК секретарь, КПЧ ЦК идеологически комиссе председателя постера.

КъайлагIа даьча хоржамий итогаш тIа а дегIа Центральни Комитето чешски областашка партийни балха кулгалдеча КПЧ ЦК Бюро членалла чIоагIбаьб новкъостий И. Кемпный, И. Корчак, Д. Кольдер, О. Швестка, цу кхьаь хана чешски областашка партийни балха кулгалдеча КПЧ ЦК Бюро секретаралла а чIоагIбаьб А. Капек.

ДIахо Центральни Комитето къоабалдир Чехословаке Коммунистически парте болхлой паччахьалкхени правительствени посташ тIа хьожабеш даь дукхта хувцамаш.

КПЧ ЦК ПЛЕНУМА РЕЗОЛЮЦИ

ПРАГА, 29 сентябрь. (ТАСС). ЧТК агентства хьакхайкхаьй КПЧ ЦК пленума резолюце текст.

КПЧ Центральни Комитето, боах резолюце тIа, 1969 шера 25—26 сентябре хиннача шай пленуме ийцар КПЧ ЦК Хьалхарча секретара новкъоста Густава Гусака ЙоIйиша хIаманча хьалхе парте хIахорча декхарийн хьакъехьара КПЧ ЦК Президиума отчет.

КПЧ Центральни Комитето

1. Бокъду,

— 1969 шера мае КПЧ ЦК пленум хинначул тIехьагIарча юкъатIе вай парте дукха эшараш болча болхлошен членашех, цул кулгалхоша шоай хьинар из кхелеш боах бар бахьан долаш общественни прогресса ерригача участкашка толамаш даьха а консолидаце хьалхара фаза чакхьаькха а хилар;

— вай политически общественни вахаре а вай арахьарча политически гIулакхашка а белтталара сатем эттан йоазаш йола кризиси ситуацеш дIаяхара ха дIайолаенеш хилар. Стихийни анархистски дегIаухилга тIехьашка доал тIалатта декхар кхоачашдаре тIаьхьенна партийни вахарга общественни деча кулгала хьалхашка, Парте — шуй ушашIенача ялоаш — цха а гIулакхаш чакхдахара ниэ болаш даьй чIоагIа лушш йоагIа, деррагIа кхоачашду по вай общественна шуй кулгалдеш даккь;

— 1969 шера КПЧ ЦК майска пленума директиваш чакхъяхара позитивни итогаш багIьу уж нийса хилар. Уж директиваш дIахо а вайнигара кризисни ситуацеш цIенъя дIахара проблемаш къовстанаш йолча хана ходдашболаш йола программа а.

2. Къоабалду

1969 шера мае Чехословаке Коммунистически парте Центральни Комитета пленум хилча дола КПЧ ЦК Президиумо чакхдахь гIулакхаш а хIаманча хьалха вай вахара деррига довнгошке партийни организацеша, организацеша, коммунисташа дIахо беркане балха директиваш доарбеIа луш долча дIакорча декхарех цо бах хоти а.

3. ДIайоакх

1968 шера 19 июле аьттехьарчар тIа-тIа чIоагIагIа психологически, моральни, общественни низ борах тIайиса, Варшаве пхе коммунистически парте Совещанием юкъе КПЧ декъа хо лоацаьлла шуй ерриге решени мара. Из хIенкаштта политически гIалат хиннад. Из шуйна вай мехкарча социалисме хьалтештен интернационалистий традицешта дукъалара ...

4. ДIайоакх

1968 шера 21 августера КПЧ ЦК Президиумо хоаьлени, дIаъ вьича из классови, марксистски и, оалангара деннз хаддаь я 1968 шера эттача хьалашка социалистически бIу кубор Чехословакера социализм аьттехьарча, антисоциалистически, контрреволюционни низах дораара хьаштаца социалистически лагера кхерамзеш юкъарча хьаштаца, болхлойн коммунистически болама классови хьаштахна дувзаденна хилар хьаргIа дар. Цхьаьна а тайпара кьачаьл дацар халкъа дукъаларча агрессе аттах лаьца, къамаьл дацар чехословаки территори дIалацара а вай паччахьалкхенера варгIатон социалистически строй хоIаярах дащ а.

5. Харцахьа лоарI

«Высочански съезд» оалаш ярцул документаш итогаши нийса ца хилар дIаккхайкаду. Легальни йоаца «высочански съезд» оалаш яр КПЧ ЦК, КПЧ Пражски городской комитета цхьаболча членашен кхьча правооппортунистически низашен чакхдаьхача, Устава дукъал доллашехьа а вIашагIйоллача хана КПЧ XIV-ча чрезвычайни съезда делегаташ зулам юкъе а доккхаш, дIа йиш йоацаш долча гIулакхех хьаштна хIема да.

«Высочански съезд» оалаш яр вIашагIйоалла дагадехарийн вIашагIъеллари гIулакхаш къайлагIен тийшача балхагIен Центральни Комитета бокъонни комсиссена дIалари ... ЧССР социалистически содружествах дIакъовстарен халгъя кьаргIаляьна социалистически хIемаш дIадехаре къаькъа тIа ...

XIV-гIа съезде бахийта делегатаи хоржача хана аьттехьарча низаша тIалоаттабаьча низа къастта хала хьалаш терхал а деш, парте Центральни Комитето пар мандаташ дIайоах. XIV-ча арсIарча кийдоч съезда бохийта делегаташ парте Уставахьежа съезда хетаьча хьамбина юкъе а оаьш. КПЧ ЦК-ас белгалдаьча хьаьнагIа хоржарга.

«ШоллогIча центра», «высочански съезд» вIашагIйоалла дагадехарийн вIашагIъелларийн гIулакхашта тоэжаш бах ... Центральни контрольно - ревизионни комисси, цо церна дукъала декхарехьа доп гIоттадергда.

6. Дехкарийла ю

КПЧ ЦК Президиума партийни паччахьалкхени политика дерзача юкъагIйолча КПЧ ЦК пленума решенешта юкъейоагIаш йолча парте организашка, паччахьалкхен организашка, общественни организацешкь организашка деча кадрови хувцамаш хьакъехьа сега гIулакхаш эттача хана решени тIама.

Кхоамаш маьIгаш баьхеш хаьь картагIарча КПЧ ЦК декъара хови бе ... КПЧ ЦК Президиума.

7. Къоабалду

Советски Эскаро ЧССР мукъяйна 25 шу дизара сийна шера инициативни дIайолаеш тIахьаьи хьайкарал.

1968 шера КПЧ парахьаьча бовхама гIулакхий хьакъехьара хови а тьалхашка оттаь мероприятеш а юкъе йола 1969 шерара бюджета проект а.

ЧССР КЕРДА ПРАВИТЕЛЬСТВО

ПРАГА. (ТАСС). ЧТК агентства беча хоамагIа, ЧССР президента Л. Свободас, 1969 шера 27 сентябре тIайиача решенегIа, Чехословацки федерацие хьакъехьарча конституционни закона 61-ча оттаьй хьалхарча параграфага хьежжа Чехословацки Социалистически Республика керда правительство хьожаьй ераш юкъе а болаш:

Олдржих Черник, правительства председатель; Йозеф Компный, правительства председателя заместитель; Петер Цолотка, правительства председателя заместитель; Франтишек Гамоуз, правительства председателя заместители арахьарча торговле министр; Вацлав Гула, правительства председателя заместитель планировани министр; Милослав Грушович, правительства председателя заместители техникан капитальни гIорсаш дарен Комитета председатель - министр, Карол Лацо, правительства председателе заместитель; Ян Марко, кхьча мехкашкарча гIулакхий министр; инарал-полковник Мартин Дзур, къамах оборона министр; Ян Пельнарж, чурра гIулакхий министр; Михал Штанцель, къахьегамен социальни гIулакхийн министр; Игнац Рендек, мехкашта йолча Комитета председатель - министр; Йозеф Крейци, промышленноста гIулакхашта йолча Комитета председатель-министр; Коломан Бода, юрта бовхамех продовольствени гIулакхашта йолча Комитета председатель-министр; Ярослав Клижка, транспорта гIулакхашта йолча Комитета председатель-министр; Карел Гофман, почтайи телекоммуникацейи гIулакхашта йолча Комитета председатель-министр; Вогуслав Кучера, министр; Ян Паулы, министр; инарал-лейтенант Вацлав Дворжак, къамах оборона министерства паччахьалкхен секретарь; полковник Ян Майер, чурча гIулакхий министерства паччахьалкхен секретарь; Андрей Варчак, арахьарча торговле министерства паччахьалкхен секретарь; Власта Брабликова, къахьегамен социальни гIулакхий а паччахьалкхен секретарь.

Кхьча мехкашкарча гIулакхий министерства, планировани министерства, финансай министерства паччахьалкхен секретараш тIехьагIо хьожаберrба.

КПЧ Пражски горкома пленум

ПРАГА. (ТАСС). Праге хилар КПЧ Пражски городской комитета пленум. ЧТК агентства беча хоамах. Пленумо тIайийцар КПЧ ЦК пленума решенеши выводаши йиза хьаллоацаш а цунах бизза политически-темаш хеташ а йола резолюци.

КПЧ городской комитете хиннача хувцамашца дувзаденна цхьаболча кадрови дешаш а зийцар пленумо. Пленумо мукъабаьккхар Къамах фронта городской комитетера КПЧ Пражски горкома никазаш Б. Шимон, Я. Литура, Я. Перутка, Ф. Трновский, цу органе КПЧ горкома хьалхара секретарь О. Матейка, КПЧ горкома секретарь К. Спала, КПЧ горкома отдела заведующи З. Делич, КПЧ горкома пленума член М. Гофман харжа даьна предложени а елар.

Пленумо тIайийцар Къамах фронта городской комитета председателя постера Я. Бржев дIоавалар, цу посте Я. Лант оттаве предложени а елар.

Пленумо мотадир «Вечерни Прага» яхача газета керттерча редакторалла Ф. Неблан оттавар.

Пленумо дIаьаккхар КПЧ городской комитетен городской тIахьешамех йеннадойни комиссеш ревизионни а 1968 шера 27 августера КПЧ городской комитета позицех дола документ а, уж документаш классови характер йоацаш, марксистски доацаш, политически хьакъехьа нийсо доацаш хиларах.

КПЧ ЦК КХАЙКАРАЛ

ПРАГА, 29 сентябрь. (ТАСС). Праге хиннача КПЧ ЦК пленумо къоабалдир Советски Эскаро Чехословаки мукъаьякхача 25 шу дизара сийна къахьегама инициатива йоажара тIахьехаш йола кхайкарал.

Оаха, боах кхайкарал тIа, коммунисташ, профсоюзий членаш, Къамах фронта организацейн къамах комитетийн членаш, болхлой, кооперативни эхархой, интеллигенци, кхалнах, доккхагIолча вайзаш вижьаьш, патирхой тIехьах шоай гIулакхашцеи шоай къахьегамцеи вай мехка тахан эттара чIоагIагIа эшаш дола хIама — сатем цIена къахьегалеи Iаламдара. Боах беча хIара моттиге бокъонца уйла яиза эргьаи экономически гIулакхаш тоадара из могга сихагIен найданагIен новкъосташ икшта а сенна а дергдар. Цу тIехь хьийтача къово аьттув боаккхаргба вай экономика, вай халкъа эшараш кхоачашде.

Де дезар бокъонца хьахьекхаш я кланал тIех 50 эзо тени кIор бакха декхараш тIайийначев уж толаме кхоачашдеш йолчен, Советски Эскаро республика мукъаьякха 25 шу дизара сийна социалистически ... йоарманара тIахьехаш баьча Каркнечега 1 Май дIерагIча шахта коллектива инициатива. Цу тайпара инициатива дIайоалаьй кхьча предприятешта а, белгалдоаккха кхайкарал тIа.

Центральни Комитето лакха мах бу цу къахьегама инициатива, беррагача къахьегамхошка, вай экономика цIералари дегIаяри доаш мил барашш кхайкарал лу бохх беча хIара моттиге хиларах эвоаика лертIаккхара юкъе хоалаийбаш дола дакъа лацаран уж тIахьехаш.

Центральни Комитето беррига коммунисташ тIахьех деррига чахь инициативака мерте оттара, дIакхайкаду. Республика юбилейни шера хIара гражданина социализма на каргIаьннарашкара шуй вагIува гIулакхашта хьахьекхаргйолгах, бокъонна пе на ярра йола шуй социалистически патриотизм по хьахойтаргйоагах ше дог тийша хилар.

РЕЙНЕРА ТОРГ

БОНН, ТАСС корр. Ю. БОРИСОВА хьахойт:

Рейнера карап хувцаргйий теш? Миштта хургья ФРГ керда правительство? МалагIа партеш юкъегIоргье правительственни коалицева? Селхан бундестаге хоржамаш хиннача тIехьагIа Малхбузен Германе столице керттера теркам тIаозаш да уж дешаш. ФРГ хьахиннача 20 шера эггара чIоагIагIо кхохкаденнеи тIехьарча ханнаца къаьста доацен хоржамаш дар уж.

Цу хоржамий итогех цхьанна а партега кхачанзар кердача боннски парламенте хьадда дукхагIйола моттигаш. ХьаIха а санна, цига хургья кхоъ политически парти — ХДС—ХСС, СДПГ, СВДП.

Бонне чIоагIа теркам тIабахийта тIеийнар тахан СДПГ вихало Боандта яь заявлени. Хоржемий результатий лаьца тIа, хьлар ю, «бундестаге дукхагIбараш ке федеральни канцлералла харжа газза хьийта тIертаргва со». Ше из де лерхIаш хилар хIаизае а дIахайгад цо президентага Хейнеманага.

Боандта яьча заявленех боннски политически гIозараша выводаш ю СДПГ-ица правительственни коалици ява пикъ лаьна хиларах.

СДПГ председатель СВДП лидера Шеелца хьаллара контакт хилар правительствени коалици хила йиш хиларех долча деша хьакъехьа, Боандта лех СДПГ—СВДП коалици хилар, йоах тахан «Ди вельт» яхача газета. «Вестфелише рундшау» яхача газета белгалдоаккхаш махкалара, социал-демократашта правительственни коалици а дьина мукъача демократашка яь предложени хьаллоац членешта меттел СДПГ дукха дукхагIа белча хархархоша а» Социал-демократай мукъача демократашца правительственни коалици хьахилча ХДС/ХСС яха парти исторе чухь эггара хьалха оппозице лоархIаме хургья.

Христиански демократашта яхна а езаш ял миттта йола перспектива. Цудуьа уж дукхал ххьт СВДП-ца чIоагIа низ а беш. ХДС-ХСС цхьабола лидераш, парга ХСС вихал Штраус а волаш, шоай парте мукъача демократашца цхьанa йола правительствени коалици хилара тIехьа ба.

Цхьабакъда Малхбузен Германе столица политически гIозаршка «йоккха коалици» — ХДС-ХСС йиза дIахо аха йиш йолаш лерхI. Социал-демократашца хоржамашта тьалха хинна къовсамаш «диндальнта» яхаш канцлера Кизингера хьехам беча шпрингеровски «Ди вельт» чIоагIа дадех из тахан. Хьаллара коалици кхадIайолаар йоккхача халонашта дувзаденна да яха уйла я дукхагIа долча газетий.

Лаьттан чиниш карперзеча Кубе Республикана дохкв новкъостал ду советски геологашен сейсмикашен. Цар дакъа а лоацаш цу мехка корален мехкдьттем яха тайпа пайдане хIамашш йоакха моттигаш.

Сурта тIа: балхий технически кулгалхо В. Л. Скибельский оператор Филиберто Сантистефан, воккхагIвола инженер - геофизик А. П. Семенов сейсмически станца.

С. Преображенски сурт. ТАСС фотохроника.

«Обувь-69» яха дуней мехкаьшта юкъера выставка хьайийлай Москве. Сурта тIа: Советски павильона берий мога гIирса раздело.

Б. Трешитова сурт. ТАСС фотохроника.

МЕХКАРАШТА ЭШАЦ МУРДИЙ ВАIАД

ЧIоагIа уйла тIаьхийта йийшар аз август бетта «Сердало» газета тIа кепатеха хиина «Мурдаша законаш телхадара ...» Дукха уйла ейтар сога цу статьяс. Бакъдар аьнча, лаьрм хоалдар сона Назрановски районе мурдаш вIашагIкхийтта хинаб аьнна. Цхьабакъда, цар дIайхар йукълоаш яцар, баьа тайп-тайпара хургар сога мурдаша чIоагIдаьча сердача «закона». Газета бIарган хьадийллар са. Вай замна сага вахара юкъедита йиш йоацаш, цул сий дозалеш да ди лелабераша хьаьнала къахьегаш беахача маха хьалхашка уттаду «закон».

Вайнахьа цхьа хоза кица да, — «Уйла йоацаш даь хIама, бала болаш хиндаьн», ахаш. Из да корта кIайбенначо «законодателаша» лелаяр а. Дерригача халкъо къоабал а даь тIайийца Советски Конституци а вай деррига законаш а сага гIулакха, цул вахар дикагIа тоадара тIаеравалиь да, цар магийтан урдув ваха, хIанa аьнча саг воххар сина хIама за из. Хьаьта советски законе кхалсага чIоагIа сий из лой, цул вахар аттача дакхара цхьанхьа хIама мича кхоэу. Шийлайм беннаб йоIа шийна везача сагага 18 шу даьча маьре яха, ... хьакча махаца бокъонаш нийсьяь, къахьегаме, общественни вахаре шуйна шийна бакъа даша йиш а ши — бакъа айча нехарчи бIаьца гIа бокъонаш хьакъ...

ДIалаьча заман воча гIулакхашца-лира къовсам

ЙоагIа из, сийлахь воккхача баьча В. И. Ленина, вай парте мехка керда вахар дилача гIоне.

ХIаьта цхьа хаттар хургдир са цу можамаш кIайбенначо мурдашка: Тугаргдий теш советски закона мукъабахача вайнахькаллнаха шуай сий, парсIато, хьекьал IотаIалча дIадахача замах тIехьадисача гIулакхий ларда тIа ваш оттадаьча «закона» бахаз? Цунах хIама хургаш, из шоана шоаптта а хоа хургва. Кхалнах кедане ба ди мегарбац яхилга фуд, из мичара догIад? Дукха тIа кхи гургоэзаш ший гаргара саг, веза новкъост, ловзахо дIаваьча цу дийнаххьа а цунна кедане ца яхача IергIий кхалсаг, агIаргIий из верхIагIа да тIахачачлаца?

Уш денешка цу дешаех лаьца Орджоникидзе цIерагIча колхоза № 1 йолча мурдий ... ферма ... беседа йир аз. Дукха йоаха мехкарий ба цу ферме къахьегаш. Цхьабакъда, мурдий «закон» къоабалдеш цII яцар цига цхьо.

Маьре бахаза болча йоаркаша Х. Костоевас, З. Героевас, Я. Оздоевас, Х. Татиевас, дуккхача кхыбараша мурдаша яьча вайIда чIоагIа раьза боацаш къамаьлаш дир. Сон-сон гIоргьац маьре па везачунга йийхача бус, дехна хьайба санна, новкъосташта хIана а па хови, малаз ца ховча сагага маьре йодачул елча гIейле а, — йоахар цар.

Со чIоагIа гIалъхай вайнахьа хьалеага сакхетам лахбаларах, ший сий, бокъо бахьан къовсам довттаба могаргдоаш из хилерах. Цудухьа из мехкарашка нIакхха а ях, — шерагIа боармабе дIаяхача заман юхедисача гIулакхашцара къовсам, шоай сий ва, бокъоний хаза дай хила. Даим дагахкоабаш хила нагирхошъ йа В. И. Ленина даь васкет: «Деша, деша цIаьхха а деша».

Н. БЕМБУЛАТОВА,
Сунженски района Галашкарча кхалнахьа Совета председатель.

ШАХМАТНИ ЯХЬАШ

Ялакха яхьаш я хIанз шахматисташта юкъе. Советски шахматисташа дунен чемпиона, Н. Гаприндашвили, СССР чемпиона Н. Александриянс, Москва чемпиона А. Кушнир, даьдагIа хьехай Менчак Верай цIерагIара дунен кубок. Турнир хилар Любляна яхача польски городе. Вай командал тIехьайнар Венгре, Чехословаке, ГДР, ФРГ, Англе, Австра яхаче мехкашкара команди.

* * *

ХIанз Москве хеттан я СССР чемпиона ... дIавлара болаьнна шахматисти лаьца. 15 гроссмейстер, 8 мастер ... бовзаш. Хьаллара 15 тур чакхьаьнаккъ тIехьагIа, хьалхара моттиг я 9,5 очко йолча дунен экс-чемпиона В. Смыслова.

Хеттта, хIанз деннз 1,5 бут баьча уж беррига шахматисташ Грозне вай мехка командин хьалхара моттиг чакхара яхьашка вIашагIкхетаргба. 19-ча ноябре Ленина цIерагIча культура Дворце дIайолалургба яхьаш.

* * *

Вай республике а я шахматни яхьаш. Республика хьалхара моттиг яккхара йола яхьаш юкъе кхьчаь. Цига декъа лоацаш из республике дикагIа вола кхойтта шахматист.

* * *

Шахматни клубе дIаьвош я миттта, личии хьалхара моттиг яккхара йола кхалнаха юкъера яхьаш а. 12 спортсменка я цига ловзаш. Ши тур чакхъьаьча хьалха я «Труд» обществера Г. Голован, «Спартак» обществера С. Денисенко.

В. ЖУК-ТРИППОЛИТОВ.

ХЬАН ЕГIАЙ БОАНГ?

Шоаттдийнаь, 27 сентябре Челохкарчий цIерагIча кинотеатре вежар со. Цига буфете саьн чу пхьаттача газетанш дохкача автомате гонахьа 5—6 саг хьувзар. Цига сона дейнар а хезар а мила дар.

— Къанк, ишнь цу копиг дIаькьллар, — аьлар ха яхча цхьан сага.

— Уж «богаш-м» соца а баьб ца, аз-м куиг лостадир, ди бухе гIолде уж цу копиг, — аьлар зIамигача сага.

— Пенька ер-м цкьаьша копигаш луцца оттаь боанг я, — аьлар ха вахча.

Кисерха хьал а деькко цу копиг Iочутессар цу хенна хьайIеннача цхьанкхана. Кнопка хьал-Iо техер. Цхьабакъда газета хьалуш дацар.

Газеташ кхоечадена яхла мег, — йоахаш цхьанна. — ДIечухьарча хIаьта, уж дадараш газеташ дедий! Ер-м цкъа хинна Iеш, кест-кеста хулаш да.

Мохт-ноше автомата «мух йоагIаш» маттигаш нийслуш дикча Союзпечата болхлоша шоай доаж балча бокъоний дедарий??

Хь. БАЛАЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республика гIалаш Грозне кIеташдукха деррааш а йолаш, йоккаи а йоаташ ха хила тарлу. Хьалбоацхьара гIаьхьачу боаркаме мух а хьекхаш. Фегара температура республика гIолла 15—20. Грозне 17—19 градус хила мег. 3-ча октябре цхьащайолча моттигашка лаьяех гIоргаргь, ... мух ... сахкарrба. Фегара температура бийсанна 2—7, дийнахьа 17—22. 4-ча октябре республика къилбаселехьарча районашка 22—27 градус йовха хилаш хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛАДУВГIА, ХЬАЖА

2 октябрь
РАДИО

6.30 — «Юрта IуйрЕ» (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Френкела илли. 8.45 — Партийни организацешкара отчеташ хоржамаш (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.20 — Юрта бовхама къахьегамхошта дола концерт. 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.13 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

2 октябрь
ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачай программа. 18.06 — ДергIеоца шIи (нохчий меттала). 18.35 — Телевизиони кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.55 — Лаьттан йоакха чаха гIулакх деш я (гIалгIай меттала доаккх). 19.05 — Обществоведение конкурс. «Историе приговор ду». 19.35 — Ленински зачет. ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара Громова выступлени. 19.50 — Музыкальни пауза. 19.55 — Ялхе яьнача къажкIаш лелаьча бригадашка. 20.15 — Шоана, бераш. 20.25 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.40 — Кинохроника. (гIалгIай меттала доаккх). 20.55 — Передачай программа. 21.00 — «Угрюм-Река» яха художественни фильм. ШоллагIа сери.

3 октябрь
ТЕЛЕВИДЕНИ

17.55 — Передачай программа. 18.00 — Телевизиони кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.25 — Хоамаш. 18.30 — Армянски литература классик Туманян ваь 100 шу дизара хIаьта торжественни сайре. Советски Союза Доккхача театрера трансляци. Перерывах — «Кердадарий эстафета». 21.30 — «Угрюм-Река» яха художественни фильм. КхоалагIа сери. 22.40 — Передачай программа.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ, ГАЗЕТА ДЕШАРАШ!

ДIАДОЛАДЕННАД 1970 ШЕРА ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

„СЕРДАЛО"

Газета язлу буазана ерригача отделенешка а промышленноста, транспорта, гIишлонъяча предприятешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждениешкарча, общественни организацешкарча кепайоазув доаржадеча «Союзпечата» общественни уполномоченнешка а гIолла.

ГАЗЕТА ЯЗДАЙТАРА МАХ:

1 шера — 3 сом 12 кепиг;

6 бетта — 1 сом 56 кепиг;

3 бетта — 78 кепиг;

Диц ма лелаш! 1970 шера «Сердало» газета язйийтахьа еле.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-06; редактора зам.—3-30-11; бехктоххача секретара—3-34-38; партийни вахарех, культуран, промышленностех отделий—3-42-30; Юрта бовхамех лисьмой отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-06; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революцие проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ04518. Заказ № 4103.